

Geconsolideerd Financieel verslag 2016

Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk
te Tilburg

INHOUDSOPGAVE

	pagina
<u>Algemene inleiding financieel verslag</u>	2
<u>Bestuursverslag</u>	7
<u>Geconsolideerde jaarrekening:</u>	10
Balans per 31 december 2016	11
Exploitatierekening 2016	12
Kasstroomoverzicht over 2016	13
Toelichting op de jaarrekening 2016	14
Grondslagen voor de financiële verslaggeving	14
Toelichting op de balans per 31 december 2016	16
Toelichting op de exploitatierekening 2016	24
WNT-Verantwoording 2016	29
<u>Enkelvoudige jaarrekening:</u>	31
Enkelvoudige balans per 31 december 2016	32
Enkelvoudige exploitatierekening 2016	33
Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2016	34
Toelichting op de enkelvoudige exploitatierekening 2016	42
Toelichting subsidies gemeente Tilburg	46
Toelichting subsidies gemeente Gilze en Rijen	48
Toelichting subsidies gemeente Goirle	49
Toelichting subsidies gemeente Dongen	50
Toelichting overige opdrachten	51
<u>Overige gegevens:</u>	52
Controleverklaring	53
<u>Bijlagen:</u>	
Bijlage 1: overzicht subsidies gemeente Tilburg	57
Bijlage 2: overzicht subsidies gemeente Gilze en Rijen	58
Bijlage 3: overzicht subsidies gemeente Goirle	59
Bijlage 4: overzicht subsidies gemeente Dongen	60

ALGEMENE INLEIDING FINANCIËEL VERSLAG

Werkgebied en takenpakket

Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk biedt maatschappelijk werk, sociaal juridische hulpverlening en jeugdhulpverlening aan in de gemeenten Tilburg, Goirle, Dongen en Gilze en Rijen.

Algemene identificatiegegevens

Statutaire naam	Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk
Bezoekadres	Kloosterstraat 32
Postcode	5038VP
Plaats	Tilburg
Kamer van Koophandel	41095057
Telefoonnummer	013-595 27 10
E-mailadres	info@imwtilburg.nl
Website	www.imwtilburg.nl

Doelstelling, missie en visie

Per 11 juli 2016 is de statutaire doelstelling van de stichting, alsmede de doelstellingen van de gelieerde stichtingen, aangepast. Hiermee komt de statutaire doelstelling overeen met de feitelijke situatie na decentralisatie van de zorg: w.o. aansluiting op de nieuwe Wmo en het werken in sociale wijkteams.

De statutaire doelstelling van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk luidt als volgt. De stichting heeft ten doel om alle inwoners in het werkgebied waar nodig te ondersteunen in het zelfstandig functioneren en deelnemen in de samenleving.

De ondersteuning door de stichting is gericht op het versterken van de eigen regie van de inwoners over hun leven en het wegnemen van belemmeringen voor participatie.

De stichting biedt ondersteuning door de inzet van professionele medewerkers die hun werk gestalte geven in samenspraak en samenwerking met de inwoners zelf, hun netwerk en andere maatschappelijke partners.

De stichting heeft geen winstoogmerk.

De missie en visie van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk zijn weergegeven in '*Ons Kompas*' en die luidt als volgt:

Wij vinden dat ieder mens de kans verdient en het recht heeft om mee te doen in de maatschappij. Daarom geven wij kwetsbare mensen het vertrouwen in hun eigen mogelijkheden om hen in staat te stellen naar vermogen deel te nemen aan de samenleving.

Wij willen duurzame oplossingen voor de mensen die een beroep op ons doen. Daarom betrekken we vanaf het eerste moment degene die hulp vraagt en zijn netwerk bij onze inzet. Daarom ook werken we intensief samen met andere professionals en vrijwilligers. Gezamenlijk gaan we op zoek naar antwoorden die werken, zodat mensen de regie over hun eigen leven terug krijgen. We staan dichtbij mensen, zijn goed zichtbaar en bereikbaar in de wijk.

Wij staan binnen Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk als medewerkers centraal. Daarom zorgen we met elkaar voor een omgeving waarin wij in staat zijn van elkaar en van anderen te blijven leren. We hebben vertrouwen in elkaars kennis en kunde en we hebben aandacht voor successen. We zijn trots op ons werk.

Organisatiestructuur

Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk is statutair en feitelijk gevestigd te Tilburg. De stichting is ingericht volgens het 'Raad van Toezicht-model'. De stichting heeft een Raad van Bestuur/ directie en een Raad van Toezicht. De directeur/bestuurder van de stichting is tevens voorzitter van het Management Team (MT). Het MT bestaat daarnaast uit een vijftal managers die leiding geven aan het primair proces en de ondersteunende diensten.

Gebiedsstructuur

Sinds 1 juli 2014 heeft Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk een gebieds-/ wijkgerichte aanpak. De organisatiestructuur is overeenkomstig de gebieds-/ wijkgerichte aanpak vormgegeven. De gebiedsgebonden activiteiten van de stichting worden gecoördineerd door een gebiedscoördinator, de niet-gebiedsgebonden activiteiten door een manager.

ALGEMENE INLEIDING FINANCIËEL VERSLAG

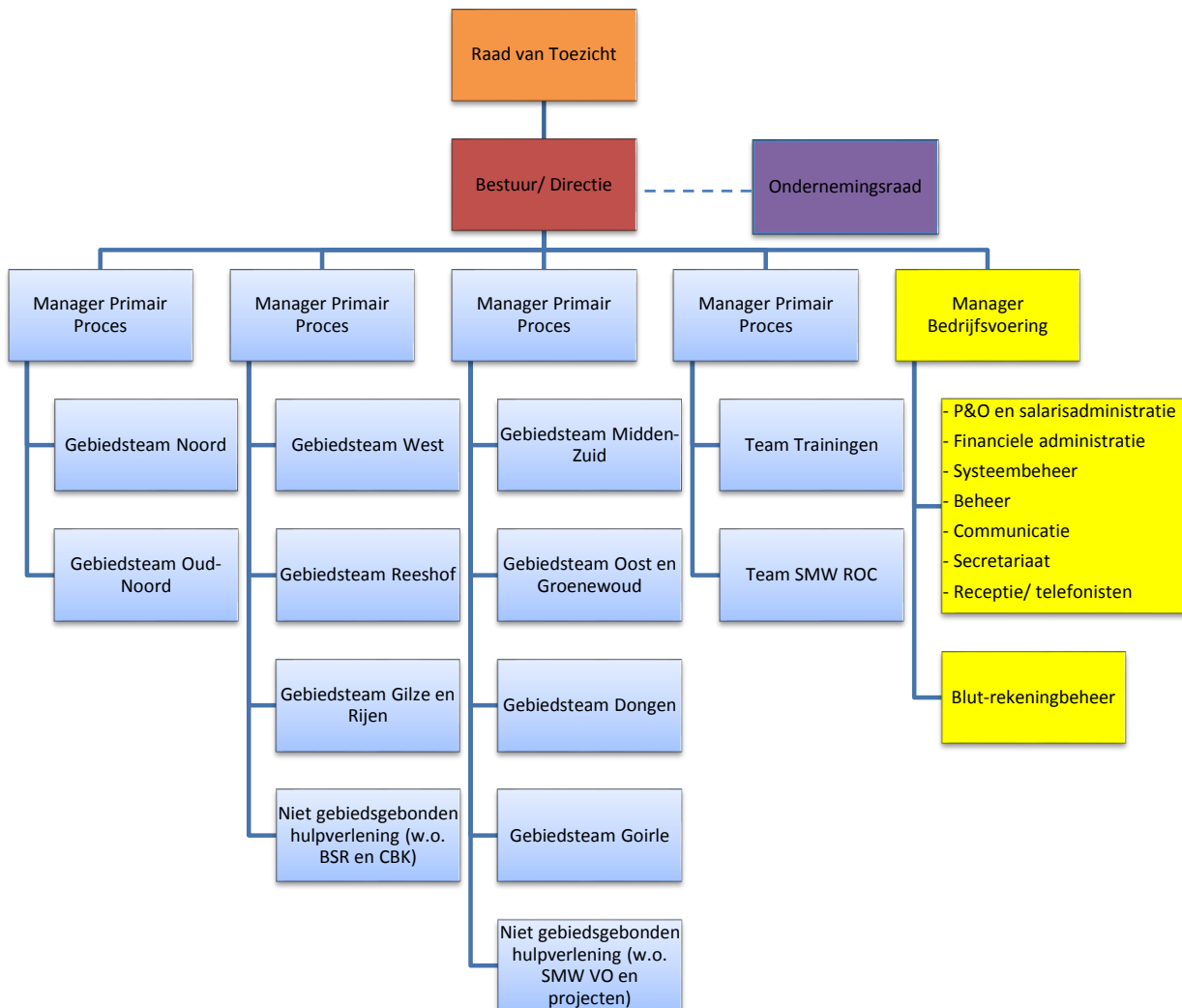
(vervolg)

Medezeggenschap

Binnen Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk is overeenkomst de Wet op de Ondernemingsraden een ondernemingsraad ingesteld. De directeur/bestuurder heeft periodiek overlegvergaderingen met de ondernemingsraad. De Raad van Toezicht overlegt tweemaal per jaar met de ondernemingsraad.

Organogram

Het organogram van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk per 31 december 2016 is als volgt:

Verbonden partijen

Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk is vanwege haar centrale/ coördinerende rol aangemerkt als hoofd van een groep stichtingen met een bestuurlijke eenheid. De volgende stichtingen maken deel uit van die groep:

- Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk, gevestigd te Tilburg (groepshoofd)
- Stichting Beheer Begeleid Wonen, gevestigd te Tilburg (tot 1 oktober 2016)
- Stichting Blut, gevestigd te Tilburg

ALGEMENE INLEIDING FINANCIËEL VERSLAG

(vervolg)

Stichting Beheer Begeleid Wonen

De activiteiten van de Stichting Beheer Begeleid Wonen betreft het verkrijgen, beheren en exploiteren van woningen ten behoeve van verschillende vormen van beschermd- en/of begeleid wonen aan inwoners.

De centrale rol en bestuurlijke eenheid met Stichting Beheer Begeleid Wonen is beëindigd per 1 oktober 2016. Vanaf deze datum beschikt de stichting over een nieuw bestuur die gelieerd is aan de Stichting RIBW Brabant. De begeleiding aan cliënten in de woningen van Stichting Beheer Begeleid Wonen wordt na 1 oktober 2016 verder afgebouwd. Tevens wordt het product Woonbegeleiding binnen de gemeente Tilburg omgevormd naar (wijkgericht) Woonmaatschappelijk werk.

Stichting Blut

De activiteiten van Stichting Blut bestaan uit het openen, beheren en afsluiten van bankrekeningen voor het uitvoeren van budgetbeheer aan inwoners.

De stichting is een aangesloten instelling van de Stichting Toezicht Bemiddeling Beheer Gelden in verband met de rol als financieel dienstverlener en daartoe opgenomen in de openbare registers van de AFM.

Stichting Blut is als aspirant-lid aangesloten bij de branchvereniging NVVK. In het jaar 2017 verwacht de stichting toe te treden als volwaardig lid van de vereniging. De kwaliteit van de dienstverlening aan cliënten wordt in overeenstemming gebracht met het toetsingskader en de module budgetbeheer van de vereniging alvorens toetreding kan plaatsvinden.

Uit hoofde van deze kwaliteitscriteria heeft Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk zich aansprakelijk gesteld voor alle rechten en verplichtingen welke voortvloeien uit de activiteiten van Stichting Blut.

Samenstelling bestuur/directie

De directeur/ bestuurder is belast met het besturen van de stichting met inachtneming van het bepaalde in de wet, de Statuten en de Reglementen zoals deze door de Raad van Toezicht zijn of zullen worden vastgesteld. De stichting wordt vertegenwoordigd door de directeur/bestuurder. De directeur/bestuurder is zelfstandig bevoegd behoudens een aantal in de statuten van de stichting genoemde besluiten die alleen onder voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht genomen kunnen worden.

Per 31 december 2016 is de heer A.F. de Leede enig directeur/bestuurder van de stichting.

Bezoldiging

De bezoldiging van de directeur/bestuurder is in overeenstemming met de CAO Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening. De directeur/ bestuurder heeft een arbeidsovereenkomst met de stichting voor gemiddeld 32 uur per week op jaarbasis. Het salaris is ingeschaald in schaal 15 van de betreffende CAO.

Overeenkomstig de Wet Normering Topinkomens (WNT) legt de stichting verantwoording af over de beloning van topfunctionarissen en beloningen van niet-topfunctionarissen die de wettelijke normen overschrijden. De bezoldiging van de directeur/bestuurder overtreft het WNT-maximum niet. De WNT-verantwoording is opgenomen in dit verslag onder hoofdstuk 20 van de toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening.

ALGEMENE INLEIDING FINANCIËEL VERSLAG

(vervolg)

Samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van de stichting is belast met het houden van toezicht op het beleid van de directeur/bestuurder en op de algemene gang van zaken. De Raad van Toezicht vervult ook als een rol als klankbord en adviseur voor de directeur/bestuurder.

De Raad van Toezicht bestaat statutair uit ten minste drie en ten hoogste zeven leden.

De Raad van Toezicht bestaat per 31 december 2016 uit de volgende vijf leden:

- de heer E.J.C. van Griensven (Voorzitter)
- de heer M.A.W. Hoefakker
- mevrouw K.G. Luijkx
- mevrouw J.H.M. Geelen
- mevrouw C.P. van den Eijnden

Financieel resultaat

Het geconsolideerd financieel resultaat 2016 bedraagt € 13.870 positief. Voor de resultaatbestemming wordt verwezen naar de jaarrekening.

Het financieel resultaat van de groepsmaatschappijen die betrokken zijn in de consolidatie is als volgt:

- Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk	-816
- Stichting Beheer Begeleid Wonen (tot 1 oktober 216)	15.354
- Stichting Blut	-668
	<hr/>
	13.870

Financiële positie en -kengetallen

Vermogenspositie

Uitgaande van de geconsolideerde balans per 31 december 2016 kan de vermogenspositie per onderscheiden balansdata als volgt worden weergegeven:

	31-dec-2016	31-dec-2015
<u>Activa</u>		
Materiële vaste activa	516.159	579.227
Vorderingen op korte termijn	359.898	407.950
Liquide middelen	<u>1.536.186</u>	<u>1.782.465</u>
Totaal activa	2.412.243	2.769.642
<u>Passiva</u>		
Eigen Vermogen	853.444	915.129
Voorzieningen	171.730	81.348
Schulden op korte termijn	<u>1.387.069</u>	<u>1.773.165</u>
Totaal passiva	2.412.243	2.769.642

Toelichting:

De afname van het eigen vermogen met ongeveer € 62.000 is nagnoeg geheel een gevolg van het overdragen van de Stichting Beheer Begeleid Wonen per 1 oktober 2016 aan een nieuw bestuur gelieerd aan de RIBW Brabant.

De afname van het balanstotaal met ca. € 358.000 houdt grotendeels verband met de introductie van een persoonlijk keuzebudget arbeidsvoorwaarden binnen de geldende CAO Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening. Het keuzebudget arbeidsvoorwaarden bestaat ondermeer uit de vakantietoeslag, de eindejaarsuitkering en de bovenwettelijke vakantieuren. Het onbenutte deel van het keuzebudget wordt jaarlijks in de maand december geheel uitgekeerd. Hierdoor resteren er per einde 2016 geen verplichtingen meer uit hoofde de vakantietoeslag (2015: ca. € 348.000).

ALGEMENE INLEIDING FINANCIËEL VERSLAG

(vervolg)

<u>Financiële kengetallen</u>	31-dec-2016	31-dec-2015
Liquiditeit	1,4	1,2
Solvabiliteit	35%	33%
Weerstandsvermogen	7%	8%

Toelichting:

De liquiditeit (current ratio) voldoet ruim aan de norm van 1,0. Er is sprake van een toename van de liquiditeitsratio naar 1,4. Die toename houdt verband met de sterke afname van de schulden op korte termijn als gevolg van de uitkering van het persoonlijk keuzebudget arbeidvoorwaarden (v/h vakantietoeslag).

De solvabiliteit (eigen vermogen/ balanstotaal) neemt eveneens toe door de uitbetaling van het persoonlijk keuzebudget arbeidsvoorwaarden in december 2016. De ratio voldoet ruim aan de norm 20%-25%.

De omvang van het weerstandsvermogen neemt zowel in percentage (eigen vermogen/ totaal baten) als nominaal bedrag (eigen vermogen) af ten opzichte van vorig jaar. De afname is het gevolg van het beëindigen van de verbondheid met Stichting Beheer Begeleid Wonen. Per balansdatum wordt het eigen vermogen van die stichting niet langer verwerkt in het eigen vermogen van de groep. De omvang van het eigen vermogen in relatie tot de risico's die voortvloeien uit de activiteiten ligt daarmee onder het gewenste niveau van 10%-15%.

Goedkeuring financieel verslag

Het geconsolideerde financieel verslag van 2016 is door Raad van Toezicht goedgekeurd in haar vergadering d.d. 10 april 2017.

Kostprijs per fte

Sinds het jaar 2010 geschiedt de subsidieverantwoording ten behoeve van de gemeenten in het werkgebied van de stichting op basis van de werkelijk ingezette formatie. Met de gemeente Tilburg is overeengekomen vanaf 2013 de subsidieverantwoording op te maken op basis van de kostprijs per uitvoerend fte (fte= fulltime equivalent). Ook de subsidieverantwoording van de andere gemeenten in het werkgebied van de stichting zijn op deze wijze opgesteld.

Hiertoe is een kostprijs per uitvoerend fte berekend. Naar rato van de werkelijke inzet fte zijn de kosten toebedeeld aan de afzonderlijke subsidieonderdelen. De subsidieverantwoording over 2016 is opgenomen in de toelichting de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk.

<u>Kostprijs per uitvoerend fte:</u>	<u>Realisatie 2016</u>	<u>Begroot 2016</u>	<u>Realisatie 2015</u>
Personeelskosten direct	60.953	60.066	59.286
Personeelskosten indirect	17.421	18.648	18.048
Overige kosten	<u>14.722</u>	<u>15.719</u>	<u>14.824</u>
Kostprijs per uitvoerend fte	<u><u>93.096</u></u>	<u><u>94.432</u></u>	<u><u>92.158</u></u>

Toelichting:

De gerealiseerde kostprijs 2016 is 1,4% lager dan begroot. De toename van de directe personeelskosten houdt verband met een CAO-gerelateerde loonstijging, een eenmalige uitkering, een toename van de werkgeversbijdrage aan het loopbaanbudget alsmede de aanvulling van de reservering verlofsaldo.

De integrale kostprijs per uitvoerend fte komt tot stand door de kosten van de stichting te delen door het aantal gerealiseerde fte's. De kosten van de stichting worden daarbij gecorrigeerd voor de kosten van niet-inzetgerelateerde (subsidie)opdrachten, zoals de subsidie tolkkosten en mantelzorg waardebonden, alsmede gecorrigeerd voor kosten van (subsidie)opdrachten waarvoor incidenteel een lagere kostprijs is overeengekomen.

BESTUURSVERSLAG 2016

Hierbij presenteer ik het financieel verslag 2016 van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk (IMW) gevestigd te Tilburg.

Het IMW is een professionele hulpverleningsorganisatie die alle inwoners in haar werkgebieden (Tilburg, Goirle, Gilze-Rijen en Dongen) ondersteunt bij vragen op sociaal-maatschappelijk gebied. Het IMW werkt als uitvoeringsorganisatie binnen de kaders van de Jeugdwet, de WMO en de Participatiewet in opdracht van de vier gemeenten in het werkgebied. Dit krijgt gestalte in de vorm van gebieds-/wijkgericht werken, gekantelde zorg waarin eigen regie van cliënten en hun netwerk centraal staat en door intensieve samenwerking met partners in de sociale basisstructuur, in de eerste lijns hulpverlening en in de specialistische zorg.

Het IMW is een stichting zonder winstoogmerk en is door de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De stichting vormt een groep met twee andere stichtingen, te weten Stichting Beheer Begeleid Wonen en Stichting Blut. Dit verslag betreft de geconsolideerde jaarrekening van de Stichting IMW, Stichting BBW en Stichting BLUT; hieronder wordt verder gesproken over IMW.

Tilburg

In het werkgebied Tilburg is in 2016 de samenwerking met MEE, GGD en de gemeentelijke afdelingen W&I en MO onder de noemer Toegang en Lichte Ondersteuning verder doorontwikkeld. Het IMW is in deze samenwerking een cruciale partner en heeft alle hulpverleners in Tilburg in de toegangsteams geplaatst met uitzondering van de schoolmaatschappelijk werkers in het MBO.

De samenwerking is in de loop van 2016 verder geïntensiveerd, onder meer door versterking van de inzet vanuit W&I in de toegangsteams. De gemeente heeft de samenwerkingspartners gezamenlijk de opdracht gegeven om tot verdere doorontwikkeling te komen en de samenwerking te gaan vertalen in een samenwerkingsovereenkomst waarin gezamenlijke resultaatverantwoordelijkheid vorm wordt gegeven. De eerste voorstellen hiervoor zijn eind 2016 aan de gemeente voorgelegd en zullen in 2017 verder moeten worden besproken.

De samenwerking is niet gericht op integratie van de samenwerkingspartners. De diversiteit in het producten- en dienstenaanbod vanuit verschillende verantwoordelijkheden en deskundigheden vormt een belangrijke toegevoegde waarde in de samenwerking en zal dus behouden blijven. In het samenwerkingsverband wordt de kracht van elk van de partners worden benut om de beantwoording van ondersteuningsvragen op alle terreinen te optimaliseren. Voor IMW betekent de deelname in de samenwerkingsconstructie van de Toegang een verschuiving van onze werkzaamheden in zelfstandigheid naar het uitvoeren van hulpverlening in samenspraak en samenhang met anderen. Daarbij blijft investering in de kwaliteit van de hulpverlening van IMW een hoofdtaak voor de instelling. Na de investering in generalistische competenties is in 2016 het accent al verschoven naar versterking van specifieke deskundigheden binnen de toegangsteams en ook binnen IMW.

Ook in 2016 is het takenpakket op het terrein van jeugd(zorg)vraagstukken gegroeid. Met name de complexiteit van vraagstukken is toegenomen door snellere afschaling vanuit de tweede lijn en korte trajecten in het dwangkader. Dit heeft geleid tot intensievere samenwerkingsverbanden met de gespecialiseerde jeugdzorg en de GI. Deze zijn we rechtstreeks aan de Toegang en daarmee aan het IMW gaan verbinden.

Goirle, Dongen en Gilze-Rijen

Door de decentralisatie kent elk werkgebied zijn eigen specifieke kenmerken en speelt IMW daarop in met een gebiedsspecifieke benadering. Werkend vanuit onze maatschappelijke doelstelling wordt in de gemeenten Goirle, Dongen en Gilze-Rijen specifiek invulling gegeven aan onze ondersteuning in het lokale kader. De decentralisaties zijn in elke gemeente immers weer anders vorm gegeven. In Goirle wordt samengewerkt binnen Het Loket waarin alle ondersteuningsvragen van inwoners terecht kunnen komen. Voor een deel van die vragen vormt de dienstverlening vanuit IMW het meest passende antwoord. Een ander deel moet worden doorgeleid naar specialistische zorg. IMW is een belangrijke partner binnen Het Loket in Goirle, waarin wordt samengewerkt met de gemeente, MEE en ContourdeTwern.

In Dongen en Gilze-Rijen functioneren Sociale Teams ten behoeve van specialistische hulpvragen en maatwerkvoorzieningen. Ook in deze teams participeert het IMW. Het accent van het werk van IMW ligt in deze gemeenten op de eigen dienstverlening conform de meerjarencontracten met deze gemeenten.

In elk van de drie gemeenten is sprake van een beleidsmatige heroriëntatie waar IMW als partner intensief is betrokken. Voor 2017 zijn de lopende meerjarenafspraken met één jaar verlengd tot 2018. Verwacht mag worden dat vanaf 2018 nieuwe meerjarenafspraken met elk van de drie gemeenten zijn gemaakt. Deze afspraken zullen wellicht een andere vorm krijgen dan de bestaande subsidierelatie en kunnen het karakter krijgen van een overheidsopdracht met meerjarencontract.

BESTUURSVERSLAG 2016

(vervolg)

Budgettair kader 2016

Na een grote groei in de omzet van IMW in 2015, bleef de omzet in 2016 op een vergelijkbaar niveau, ruim 11 miljoen Euro. De subsidies van de gemeenten bleven op vergelijkbaar niveau of namen licht af. In Gilze en Rijen werd het subsidievolume uitgebreid; de daaraan verbonden extra personele inzet betrof zowel algemeen maatschappelijk werk als schuldhelpverlening.

Geurende het jaar werden aanvullende opdrachten voor een bedrag van ruim 4 ton verstrekt door de gemeente Tilburg en de gemeente Goirle.

In 2016 gold een integrale kostprijs van 94.432 Euro (de gerealiseerde kostprijs bedraagt € 93.096). Deze is verhoogd t.o.v. 2015 omdat in die integrale kostprijs te weinig rekening was gehouden met de kosten van vervanging bij ziekte en verlof. De kostprijs 2016 was overigens nog altijd iets lager dan die in 2014 en kwam dus weer in lijn met het meerjarig perspectief.

Resultaat 2016

Het jaar 2016 sluit af voor het IMW-deel met een resultaat van nagenoeg nihil. Dit is conform de begroting. Ook het resultaat voor Stichting Blut was nagenoeg nihil. Het resultaat voor Stichting Beheer Begeleid Wonen was afgerond 14.000 Euro positief. Dit resultaat is ten gunste gebracht van de reserve van Stichting Beheer Begeleid Wonen. De Stichting BBW is losgemaakt van de Stichting IMW en het bestuur is in andere handen overgegaan. Het is derhalve het laatste jaar waarin het resultaat van SBBW onderdeel uitmaakt van deze jaarrekening.

Het resultaat 2016 is volgt bestemd:

Toevoeging bestemmingsreserve	€	390
Toevoeging aan Fonds Bijzondere Woonvormen	€	15.354
Onttrekking aan vrije reserves	€	-1.874
	€	<u>13.870</u>

Personele bezetting 2016

Het gemiddeld aantal werknemers gedurende het verslagjaar 2016 bedraagt 162,9 fte (2015 : 164,5 fte). Eind 2016 had IMW 210 medewerkers in dienst (2015: 223).

Het ziekteverzuim in 2016 was gemiddeld 7,16%. Dat betekent dat er een flinke daling is gerealiseerd t.o.v. 2015 toen het verzuim nog op 10,57% lag. Het verzuim is echter nog altijd een belangrijk aandachtspunt. In de eerste plaats is het nog altijd flink boven het streefpercentage van 5% en in de tweede plaats is in de laatste maanden van 2016 weer een stevige toename zichtbaar. Het ingezette meersporenbeleid gericht op preventie, de aanpak van kortdurend verzuim en een intensieve aanpak van langdurig verzuim (reintegratie in het bijzonder t.a.v. arbeidsgerelateerd verzuim) zal worden voortgezet. Eind 2016 hebben alle leidinggevenden een verzuimtraining gevolgd. In 2017 zal hierop een follow up worden georganiseerd.

Activiteitenverslag

Voor een overzicht van de activiteiten van het IMW gedurende het verslagjaar wordt verwezen naar de website van het IMW (www.imwtilburg.nl) en specifiek naar het jaarbericht 2016.

Vooruitzichten subsidies 2017 en meerjarenperspectief

De subsidies 2017 vanuit Goirle en Dongen zullen zich ongeveer op het niveau van 2016 bevinden. Voor de subsidie vanuit Gilze en Rijen staat de uitbreiding die in 2016 werd gerealiseerd mogelijk nog ter discussie. De personele bezetting zal hierop mogelijk moeten worden aangepast.

Voor Tilburg zal de basissubsidie voor IMW op gelijk niveau zijn. De voormalige subsidie voor Begeleid Wonen zal aan de subsidie voor gebiedsgericht maatschappelijk werk worden toegevoegd. Voorts zal er voor uitbreiding van de formatie in de Toegangsteams en voor nieuwe taken in de jeugdzorg aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld. Deze zullen deels aan IMW worden toegekend en deels aan andere partners in de Toegang. Voor uitbreiding zal vanuit IMW in hoofdzaak worden gekozen voor opdrachten aan specialistische samenwerkingspartners in plaats van het aantrekken van nieuwe medewerkers in eigen dienst.

Voor de overige inkomsten kan globaal een vergelijkbaar niveau worden verwacht.

De integrale kostprijs zal op basis van de ervaringen in 2016 op vergelijkbaar niveau kunnen blijven en uitsluitend worden geïndexeerd met 1,5 %.

BESTUURSVERSLAG 2016

(vervolg)

Begroting 2017

De samenvatting van de begroting 2017 is als volgt:

	Begroting 2017	Begroting 2016
(x € 1.000)		
Subsidies	11.720	10.784
Overige baten	575	867
Totaal baten	12.295	11.651
Personeelskosten	10.543	9.660
Overige kosten	1.752	1.991
Totaal lasten	12.295	11.651
Exploitatieresultaat	0	0

Vanwege de overdracht van Stichting Beheer Begeleid Wonen per 1 oktober 2016 zijn de financiële gegevens niet verwerkt in de geconsolideerde begroting 2017. Dit verklaart mede en grotendeels de afname van de 'overige baten' en 'overige kosten' in vergelijking met de cijfers 2016.

De toename van de begrote 'subsidies' en 'personeelskosten' houden verband met de aanvullende taken binnen de toegang in Tilburg, waaronder de Drangzaken en Complexe Jeugd- en gezinsproblematiek.

Risicoparagraaf

Het systeem van subsidieverstrekking staat voor alle gemeenten in het werkgebied ter discussie. Voor 2017 zal dit instrument nog overal worden toegepast maar voor 2018 en verder is te verwachten dat er andersoortige financiële relaties gaan ontstaan, bijvoorbeeld in de vorm van contracten/ opdrachten. In het komende jaar zal hieraan intensief aandacht moeten worden besteed. De verwachting is dat het huidige omzetniveau gehandhaafd blijft.

Voor meer informatie over de financiële positie van het IMW in 2016 verwijs ik u naar de cijfers in dit financieel verslag.

Bart de Leede,
Directeur/bestuurder

Geconsolideerde jaarrekening

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

	31-dec-2016	31-dec-2015
ACTIVA		
Vaste activa		
<u>Materiële vaste activa</u>		
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1. <u>516.159</u>	<u>579.227</u>
	516.159	579.227
Vlottende activa		
<u>Vorderingen</u>		
Debiteuren	2. 122.484	167.443
Subsidies	3. 168.675	147.597
Belastingen en premies sv	4. 912	0
Overige vorderingen en overlopende activa	5. <u>67.827</u>	<u>92.911</u>
	359.898	407.950
<u>Liquide middelen</u>	6. 1.536.186	1.782.465
TOTALE ACTIVA	<u><u>2.412.243</u></u>	<u><u>2.769.642</u></u>
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Overige reserves	7. 853.444	915.129
Voorziening		
Overige voorzieningen	8. 171.730	81.348
Kortlopende schulden		
Crediteuren	9. 143.884	151.620
Belastingen en premies sv	10. 618.270	574.838
Overige schulden en overlopende passiva	11. <u>624.915</u>	<u>1.046.707</u>
	1.387.069	1.773.165
TOTALE PASSIVA	<u><u>2.412.243</u></u>	<u><u>2.769.642</u></u>

GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2016

		Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
BATEN				
Subsidies	12.	11.062.317	10.783.935	10.968.915
Overige baten	13.	896.667	867.466	917.933
TOTALE BATEN		11.958.984	11.651.401	11.886.848
LASTEN				
<u>Personeelskosten</u>				
Salarissen	14.	7.483.210	7.332.451	7.538.464
Werkgeversdeel sociale lasten		1.258.516	1.174.395	1.266.260
Werkgeversdeel pensioenpremies		671.868	680.901	706.440
Overige personeelskosten		722.463	487.292	683.560
Totaal personeelskosten		10.136.058	9.675.038	10.194.724
<u>Overige bedrijfskosten</u>				
Huisvesting	15.	709.571	920.360	867.276
Algemeen	16.	929.019	886.510	821.243
Totaal overige bedrijfskosten		1.638.590	1.806.869	1.688.518
<u>Afschrijvingen</u>				
Afschrijving materiële vaste activa	17.	170.394	175.093	160.926
<u>Financiële baten en lasten</u>				
Bankkosten	18.	1.932	1.300	2.004
Bankrente		-1.861	-6.900	-6.602
Totaal financiële baten en lasten		71	-5.600	-4.597
TOTALE LASTEN		11.945.114	11.651.401	12.039.571
RESULTAAT UIT REGULIERE BEDRIJFSVOERING		13.870	0	-152.723
<u>Resultaatbestemming</u>				
Mutatie bestemmingsreserve		390		-30.000
Mutatie fonds bijzondere woonvormen		15.354		13.794
Mutatie vrije reserves		-1.874		-136.517
TOTAAL RESULTAATBESTEMMING		13.870		-152.723

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHTOVER 2016

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat uit reguliere bedrijfsvoering	13.870	-152.723
<u>Aanpassingen voor:</u>		
Afschrijvingen	158.083	139.146
Mutaties voorzieningen	<u>90.382</u>	<u>37.982</u>
	248.465	177.128
<u>Veranderingen in vlottende middelen:</u>		
Vorderingen	48.052	-193.706
Kortlopende schulden	<u>-386.096</u>	<u>167.347</u>
	-338.043	-26.360
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	-75.709	-1.954
 Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiële vaste activa	-108.957	-431.827
Mutatie vooruitbetalingen op materiële vaste activa	1.630	-1.630
Desinvesteringen in materiële vaste activa	<u>12.311</u>	<u>21.781</u>
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-95.016	-411.677
 Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie eigen vermogen St. Beheer Begeleid Wonen	<u>-75.555</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-75.555	0
 MUTATIE GELDMIDDELEN	 <u>-246.279</u>	 <u>-413.631</u>

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2016

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform titel 9 BW2 en de richtlijnen voor de jaarverslaggeving. De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijging of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk zijn de financiële gegevens verwerkt van de volgende maatschappijen:

- Stichting Beheer Begeleid Wonen, gevestigd te Tilburg; en
- Stichting BLUT, gevestigd te Tilburg.

Consolidatie vindt plaats volgens de integrale methode. Groepsverhoudingen worden in de geconsolideerde jaarrekening geëlimineerd.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van continuïteitsveronderstelling en dat de stichting aan alle subsidievoorwaarden heeft voldaan. Er bestaan bovendien geen vermoedens of signalen dat de bekostiging van de stichting sterk zal verminderen.

Vergelijkende cijfers

De cijfers 2015 zijn, waar nodig, geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2016 mogelijk te maken.

Schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient de leiding, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die mede bepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Valuta

Alle bedragen luiden in euro's.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische aanschafwaarde verminderd met lineair berekende afschrijvingen op basis van de verwachte economische levensduur.

Vorderingen

Waardering vindt plaats tegen de geamortiseerde kostprijs onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitgaven.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva worden, voor zover niet anders vermeld, opgenomen tegen nominale waarde en hebben een van looptijd korter dan één jaar.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2016

(vervolg)

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Pensioenen

Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en het aantal dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrage-regeling en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld op basis van de indirecte methode.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

ACTIVA

1. Materiële vaste activa	31-dec-2016	31-dec-2015
Andere vaste bedrijfsmiddelen		
Hardware	171.757	189.575
Software	33.850	13.836
Meubilair/Inventaris	310.553	374.185
Subtotaal andere vaste bedrijfsmiddelen	516.159	577.596
Vooruitbetalingen op materiële vaste activa	0	1.630
Totaal materiële vaste activa	516.159	579.227

Het verloop van de materiële vaste activa in het verslagjaar is als volgt:

	Hardware	Software	Meubilair/ Inventaris	Totaal
<u>Stand per 1 januari</u>				
Aanschafwaarde	286.254	225.666	937.875	1.449.794
Cumulatieve afschrijvingen	-96.679	-211.830	-563.690	-872.198
Boekwaarde	189.575	13.836	374.185	577.596
<u>Mutaties in de boekwaarde</u>				
Investeringen	50.395	30.079	28.483	108.957
Desinvest. aanschafwaarde	-4.064	-11.167	-228.510	-243.740
Desinvest. cum. afschrijvingen	4.064	11.167	216.199	231.429
Afschrijvingen	-68.213	-10.065	-79.804	-158.083
	-17.818	20.014	-63.632	-61.437
<u>Stand per 31 december</u>				
Aanschafwaarde	332.585	244.579	737.848	1.315.011
Cumulatieve afschrijvingen	-160.828	-210.729	-427.295	-798.852
Boekwaarde	171.757	33.850	310.553	516.159

Toelichting:

De investeringen gedurende het verslagjaar bestaan uit: de vernieuwing van de website/ intranet, glasvezel-verbindingen en verbouwingen van IMW-locaties, uitbreiding en vervanging van het aantal laptops en mobiele telefoontoestellen alsmede de vervanging van meubilair.

In verband met verhuizingen heeft er een desinvestering plaatsgevonden van gebouwgebonden activa. Het betreft de voormalige locatie aan het Korvelplein 8 en Korvelplein 213 te Tilburg. De boekwaarde bij desinvestering ten bedrage van € 12.311 is verwerkt als boekresultaat in de exploitatierekening.

De gehanteerde afschrijvingspercentages bedragen 10%-33% van de aanschafwaarde verminderd met een eventuele restwaarde.

2. Debiteuren	31-dec-2016	31-dec-2015
Debiteuren	122.484	176.243
Af: voorziening wegens oninbaarheid	0	-8.801
Totaal debiteuren	122.484	167.443

Toelichting:

Een voorziening voor het risico van oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

ACTIVA (vervolg)

	31-dec-2016	31-dec-2015
3. Subsidies		
Gemeente Tilburg	144.991	0
Gemeente Goirle	16.413	0
Gemeente Dongen	3.956	66.268
Gemeente Hilvarenbeek	3.315	0
Gemeente Gilze en Rijen	0	81.329
Totaal subsidies	168.675	147.597

Toelichting:

Gemeente Tilburg	
- Outreachende aanpak / Voortijdig Schoolverlaters	79.360
- Schoolmaatschappelijk werk Voortgezet Onderwijs	50.631
- Extra groepen Marietje Kessels Project	15.000
	<u>144.991</u>
Gemeente Goirle	
- Aanvulling subsidie structurele uitbreiding	12.447
- Schoolmaatschappelijk werk Voortgezet Onderwijs	3.966
	<u>16.413</u>
Gemeente Dongen	
- Herbeoordelingen PGB	3.334
- Nabetaling subsidievaststelling 2015	622
	<u>3.956</u>
Gemeente Hilvarenbeek	
- Schoolmaatschappelijk werk Voortgezet Onderwijs	3.315
	<u>3.315</u>

	31-dec-2016	31-dec-2015
4. Belastingen en premies sv		
Pensioenpremies	912	0
Totaal belastingen en premies sv	912	0

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

ACTIVA (vervolg)

	31-dec-2016	31-dec-2015
<u>5. Overige vorderingen en overlopende activa</u>		
Nog te ontvangen bedragen:		
Waarborgsommen	17.559	28.981
Mantelzorgwaardebonnen	4.401	14.482
Nog te ontvangen bankrente	1.861	6.602
Kasvoorschotten	1.150	1.400
Fietsenplan regeling	560	3.328
Vooruitbetaalde bedragen:	0	0
Huur locaties	10.396	8.140
Clientvolgsysteem	6.828	6.828
Verzekeringspremies	6.078	4.729
EHRM-licenties	6.050	6.050
Contributie Ikracht	0	4.643
Diversen vooruitbet. en nog te ontv. bedragen	<u>12.944</u>	<u>7.729</u>
Totaal overige vorderingen en overlopende activa	<u>67.827</u>	<u>92.911</u>

	31-dec-2016	31-dec-2015
<u>6. Liquide middelen</u>		
Kas	138	758
ING Bank, betaalrekening	111.588	103.652
Rabobank, betaalrekening	353.868	162.527
Rabobank, spaarrekening	<u>1.070.592</u>	<u>1.515.528</u>
Totaal liquide middelen	<u>1.536.186</u>	<u>1.782.465</u>

Toelichting:

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

PASSIVA

31-dec-2016 31-dec-2015

7. Eigen vermogen

Overige reserves	853.444	915.129
Totaal eigen vermogen	853.444	915.129

Toelichting:

31-dec-2016 31-dec-2015

De overige reserves bestaan uit:

Vrije reserve	853.054	854.973
Fonds bijzondere woonvormen	0	60.156
Bestemmingsreserve	390	0
Totaal overige reserves	853.444	915.129

Het verloop van de overige reserves kan als volgt worden weergegeven:

	<i>Vrije reserve</i>	<i>Fonds Bijzondere Woon- vormen</i>	<i>Bestem- mings- reserve</i>	<i>Totaal</i>
Stand per 1 januari 2016	854.973	60.156	0	915.129
Resultaatbestemming	-1.874	15.354	390	13.870
Af: vermogen St. Beheer Begeleid Wonen	-45	-75.509	0	-75.555
Stand per 31 december 2016	853.054	0	390	853.444

Het geconsolideerde eigen vermogen wijkt af van het enkelvoudige eigen vermogen van de stichting als gevolg van integrale consolidatie van groepsmaatschappijen.

Bestemming gemeente Tilburg

Met ingang van boekjaar 2012 wordt op grond van de subsidieverordening van de gemeente Tilburg het eigen vermogen dat is opgebouwd met de subsidies van de gemeente Tilburg afzonderlijk gepresenteerd. Vanuit de vrije reserve is voor een bedrag van € 109.491 bestemd voor de gemeente Tilburg (2015: € 53.362).

Fonds bijzondere woonvormen

Het Fonds Bijzondere Woonvormen is opgebouwd uit de exploitatieresultaten van Stichting Beheer Begeleid Wonen tot 1 oktober 2016 en wordt gevormd voor de financiering van (groot)onderhoud aan de (groeps)woningen voor mensen die intensieve woonbegeleiding ontvangen van de stichting. Het exploitatieresultaat tot 1 oktober 2016 van Stichting Beheer Begeleid Wonen bedraagt € 15.354 positief en is via de resultaatbestemming toegevoegd aan het fonds.

Vermogen Stichting Beheer Begeleid Wonen

Per 1 oktober 2016 is de bestuurlijke eenheid met Stichting Beheer Begeleid Wonen beëindigd. De activiteiten van de Stichting Beheer Begeleid Wonen zijn voortgezet en de bestuurlijke verantwoordelijkheid is overgedragen aan een nieuw bestuur dat gelieerd is aan de Stichting RIBW Brabant. De financiële resultaten van de Stichting Beheer Begeleid Wonen zijn tot 1 oktober 2016 opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve is gevormd voor het thema kindermishandeling als onderdeel van het Marietje Kessels Project. De resultaatbestemming 2016 ten bedrage van € 390 is gevormd vanuit bijdragen van derden in 2016 in het kader van kindermishandeling.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

PASSIVA (vervolg)

	31-dec-2016	31-dec-2015
8. Overige voorzieningen		
Overige voorzieningen	171.730	81.348
Totaal overige voorzieningen	171.730	81.348

Het verloop van de overige voorzieningen gedurende het verslagjaar kan als volgt worden weergegeven:

	Voorziening voor Loopbaan- budget	Voorziening voor jubileum- uitkeringen	Voorziening voor langdurig zieke werknemers	Totaal
Stand per 1 januari	53.282	28.066	0	81.348
Dotaties	97.409	6.868	5.558	109.835
Vrijval	-10.707	0	0	-10.707
Onttrekkingen	-3.046	-5.700	0	-8.746
Stand per 31 december	136.938	29.234	5.558	171.730

Toelichting:

Voorziening voor loopbaanbudget

Het loopbaanbudget heeft als doel het vergroten van de optimale individuele inzetbaarheid van de werknemers van de stichting. De afspraken tussen werknemer en werkgever over de aanwending van loopbaanbudget worden vastgelegd in een overeenkomst.

De opbouw geschiedt maandelijks in overeenstemming met de geldende CAO en bedraagt 1,5% van het salaris vermeerderd met vakantietoeslag. De maximale opbouwtermijn bedraagt 36 maanden. Daarbij kan de werknemer bij aanwending zijn/ haar vitaliteitsuren inruilen voor een verruiming van het loopbaanbudget.

Bij uitdiensttreding van de werknemer valt het niet bestede deel van het loopbaanbudget vrij, tenzij er afspraken gemaakt zijn over voortzetting van het loopbaanbudget bij een andere werkgever die onder de werking van de CAO valt.

De voorziening wordt opgenomen tegen de contante waarde waarbij rekening is gehouden met de vertrekans. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 0,80%.

De voorziening heeft een looptijd tot maximaal 36 maanden.

Voorziening voor jubileumuitkeringen

De voorziening heeft betrekking op in de toekomst te betalen jubileumuitkeringen van werknemers die deel nemen aan de overgangsregeling jubileumuitkeringen. De voorziening wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte jubileumuitkeringen rekening houdend met blijfkans, levensverwachting, toekomstige loonkostenontwikkeling en disconteringsvoet. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 0,80% (2015: 2,08%).

De voorziening voor jubileumuitkeringen heeft een overwegend langlopend karakter.

Looptijd < 1 jaar	3.807
Looptijd > 1 jaar	25.427
Looptijd > 5 jaar	14.079

Voorziening voor langdurig zieke werknemers

De voorziening voor langdurig zieke werknemers wordt gevormd voor de verwachte salariskosten van langdurig zieke werknemers die waarschijnlijk niet meer zullen terugkeren in het arbeidsproces.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

PASSIVA (vervolg)

	31-dec-2016	31-dec-2015
<u>9. Crediteuren</u>		
Crediteuren	143.884	151.620
Totaal crediteuren	143.884	151.620

	31-dec-2016	31-dec-2015
<u>10. Belastingen en premies sv</u>		
Te betalen loonheffing en premies sv	618.270	558.875
Te betalen pensioenpremies	0	12.128
Te betalen omzetbelasting	0	3.835
Totaal belastingen en premies sv	618.270	574.838

	31-dec-2016	31-dec-2015
<u>11. Overige schulden en overlopende passiva</u>		
Nog te besteden subsidies:		
Gem. Tilburg, subsidie Complexe Jeugd- en gezinsproblematiek	105.389	0
Gem. Tilburg, subsidie Extra groepen Marietje Kessels	13.575	0
Gem. Goirle, subsidie preventieve trainingen jeugd	4.327	0
Gem. Tilburg, subsidie herbeoordelingen Jeugd en WMO	0	137.873
Gem. Tilburg, subsidie Outreachende aanpak 2016	0	3.479
Te verrekenen subsidies:		
Gem. Tilburg, subsidie Waardering mantelzorgers	36.609	67.182
Gem. Tilburg, subsidie panden SBBW	13.914	0
Gem. Tilburg, subsidie gezinsmanagement	12.655	0
Gem. Tilburg, subsidie projectmanagement toegang	10.781	0
Gem. Dongen, subsidie tolkkosten	3.395	4.151
Gem. Gilze en Rijen, AMW en SHV	18.887	0
Gem. Gilze en Rijen, subsidie tolkkosten	3.044	2.568
Gem. Gilze en Rijen, trainingen jeugd	0	4.413
Saldo transport volgende pagina	222.576	219.666

Toelichting:

Subsidies waarvan de bestedingen, in overeenstemming met subsidievoorwaarden of met toestemming van de opdrachtgever, na 31 december 2016 plaatsvinden zijn als nog te besteden subsidies opgenomen.

Resterende/ niet bestede subsidiemiddelen worden op grond van gerealiseerde kosten/ inzet en in overeenstemming met de geldende subsidievoorwaarden als te verrekenen subsidies opgenomen.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

PASSIVA (vervolg)

	31-dec-2016	31-dec-2015
Saldo transport vorige pagina	222.576	219.666
Vooruit ontvangen bedragen:		
Extra groepen Marietje Kessels (T-Primair)	13.575	0
Bijdragen maatschappelijk werk (PO-, VO- en Mbo-scholen)	8.765	22.295
Bijdragen groepsgericht maatschappelijk werk	2.063	45.358
Overige vooruit ontvangen bedragen	0	6.322
Nog te betalen bedragen en overlopende passiva:		
Reservering verlofuren	262.339	189.370
Noodfonds en ontvangen giften t.b.v. cliënten	26.328	24.087
Nog te betalen uitbesteed werk	34.611	0
Nog te betalen accountantskosten	12.346	9.900
Nog te betalen huur en servicekosten	10.000	4.077
Nog te betalen kosten RI&E	7.018	0
Nog te betalen kosten arbodienst	6.344	0
Nog te betalen telefoonkosten	5.914	0
Nog te betalen salarissen	4.359	6.436
Vakantietoeslag	0	347.561
Beëindigingsvergoedingen bij uitdiensttreding	0	117.588
Waarborgsommen huurders (BW)	0	14.832
SEB 2011	0	14.000
Diversen nog te betalen bedragen	8.678	25.216
Totaal overige schulden en overlopende passiva	<u>624.915</u>	<u>1.046.707</u>

Toelichting:

Met ingang van 1 januari 2016 is de vakantietoeslag, in overeenstemming met de geldende CAO, opgenomen in een persoonlijk keuzebudget arbeidsvoorwaarden. Het opgebouwde deel van het persoonlijk keuzebudget wordt uiterlijk in de maand december van enig jaar uitbetaald. Daarom bestaan er per balansdatum geen verschuldigde bedragen meer in het kader van vakantietoeslag.

Het aantal niet-opgenomen verlofuren neemt toe met 35% ten opzichte van 2015. Deze toename is zichtbaar in de reservering verlofuren. De toename van het aantal niet-opgenomen verlofuren wordt in verband gebracht met werkdruk, ziekte en een lange doorloop van de kerstvakantie in 2017.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

Meerjarige financiële verplichtingen

Huurverplichtingen	327.912
Overige verplichtingen	<u>360.011</u>

Totaal meerjarige financiële verplichtingen

687.923

Toelichting:

Huurverplichtingen:

<i>Adres:</i>	<i>Plaats:</i>	<i>Einde looptijd:</i>	<i>Jaarlast:</i>
Planetenstraat 25	Dongen	31-12-2017	12.284
Zorgcentrum Goirle	Goirle	jaarlijkse verlenging	20.667
Antoinette Nijhoffstraat 15	Rijen	30-6-2019	16.735
Kloosterstraat 32, Centraal Bureau	Tilburg	1-7-2021	54.063
Hasselstraat 194, MFA de Poorten	Tilburg	16-11-2019	22.722
Hasselstraat 194, MFA de Poorten	Tilburg	direct opzegbaar	11.411
Sinopelstraat 1, MFA het Kruispunt	Tilburg	direct opzegbaar	23.216
Sinopelstraat 1, MFA het Kruispunt	Tilburg	31-3-2021	16.106
Kerkenbosplaats 1, Heyhoef	Tilburg	1-9-2018	19.016
Dirigentenlaan 19, MFA De Dirigent	Tilburg	31-3-2020	49.218
Lange Wagenstraat 55H, GC De Flair	Gilze	31-3-2025	5.795
Nassaulaan 62-64, CC De Boodschap	Rijen	1-4-2019	18.600
Veemarktstraat 39, V39	Tilburg	jaarlijkse verlenging	6.843
Don Sartostraat 10, MFA Spijkerbeemden	Tilburg	31-3-2021	21.312
Kruisvaarderstraat 32, Koningshaven	Tilburg	31-7-2022	3.524
Wassenaerlaan 38, MFA Zuiderkwartier	Tilburg	direct opzegbaar	<u>26.400</u>
Totaal huurverplichtingen locaties			327.912

Overige verplichtingen:

<i>Overeenkomst:</i>	<i>Jaarlast:</i>
SLA automatisering en systeembeheer	269.361
Licentie overeenkomsten	78.198
Huurovereenkomst copiers (7x)	<u>12.452</u>
Totaal overige verplichtingen	360.011

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2016

BATEN	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
12. Subsidies			
Gemeente Tilburg	9.145.562	8.869.413	9.007.916
Gemeente Gilze en Rijen	814.551	832.460	755.183
Gemeente Goirle	636.778	589.883	681.823
Gemeente Dongen	462.111	492.180	523.994
Gemeente Hilvarenbeek	3.315	0	0
Totaal subsidies	11.062.317	10.783.935	10.968.915

Toelichting:

Gemeente Tilburg:

De toename van subsidies ten opzichte van de begroting houdt verband met de uitbreiding van subsidie Herbeoordelingen Jeugd en Wmo, de subsidie in verband met de versterking van de Toegang voor Complexe Jeugd- en gezinsproblematiek en de voortzetting van de deelfinanciering maatschappelijk werk op VO-scholen.

Gemeente Gilze en Rijen:

Er is sprake van een lager gerealiseerde inzet op de incidentele subsidie uitbreiding AMW en Schuldhulpverlening waardoor de gerealiseerde subsidie lager is dan begroot.

Gemeente Goirle:

De subsidie voor de structurele uitbreiding in t'Loket is groter dan begroot.

Gemeente Dongen:

De deelfinanciering aan het maatschappelijk werk op VO-scholen in de gemeente Dongen wordt gefinancierd vanuit een bijdrage van het Cambreurcollege. In de begroting was rekening gehouden met subsidie vanuit de gemeente Dongen.

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
13. Overige baten			
Bijdragen maatschappelijk werk (PO-, VO- en MBO scholen)	504.567	485.931	505.325
Baten Woonbegeleiding	154.520	267.480	247.941
Groepsgericht maatschappelijk werk (SOVA)	75.314	51.190	41.044
Eigen bijdragen Marietje Kessels	37.512	16.000	40.395
(Fonds)bijdragen ontw. DVD Kindermishandeling	14.000	0	0
Overige bijdragen	110.753	46.864	83.229
Totaal overige baten	896.667	867.466	917.933

Toelichting:

De gerealiseerde baten woonbegeleiding zijn lager dan begroot omdat de cijfers van Stichting Beheer Begeleid Wonen tot 1 oktober 2016 zijn verwerkt in het resultaat over 2016.

Onder de overige baten is een vrijval verwerkt van een verjaarde verplichting uit 2011 voor een bedrag van € 14.000. De vrijval heeft plaatsgevonden nadat vast is komen te staan dat er niet langer sprake is van een verplichting.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2016

LASTEN

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
14. Personeelskosten			
Salarissen	7.483.210	7.332.451	7.538.464
Werkgeversdeel sociale lasten	1.258.516	1.174.395	1.266.260
Werkgeversdeel pensioenpremies	671.868	680.901	706.440
Subtotaal	<u>9.413.595</u>	<u>9.187.746</u>	<u>9.511.164</u>
Uitbesteed werk	284.428	62.955	60.200
Personeel niet in loondienst	119.894	87.542	176.232
Overige personeelskosten	318.141	336.795	447.128
Subtotaal	<u>722.463</u>	<u>487.292</u>	<u>683.560</u>
Totaal personeelskosten	<u>10.136.058</u>	<u>9.675.038</u>	<u>10.194.724</u>

Het gemiddeld aantal werknemers kan volgt worden weergegeven (in fte's):

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
Direct	129,4	120,5	132,1
Indirect	<u>33,5</u>	<u>31,7</u>	<u>32,4</u>
Totaal	<u>162,9</u>	<u>152,2</u>	<u>164,5</u>

Toelichting:

De toename van gerealiseerde personeelskosten houdt verband met meer (subsidie)opdrachten. Vanwege meer specifieke deskundigheid binnen de Toegang zijn opdrachten uitbesteed aan derden, te weten Herbeoordelingen Jeugd en Wmo (MEE regio Tilburg) en Complexe Jeugd- en Gezinsproblematiek (Kompaan en de Bocht).

De overige personeelskosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<u>Overige personeelskosten</u>	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
Reis- en verblijfskosten	152.019	160.379	163.199
Deskundigheidsbevordering	42.142	40.102	155.445
Consumpties	33.480	36.500	38.252
Kosten Arbo en BHVv	43.981	45.350	33.806
Ondernemingsraad	7.294	10.000	7.211
Overige	<u>39.227</u>	<u>44.464</u>	<u>49.215</u>
Totaal overige personeelskosten	<u>318.141</u>	<u>336.795</u>	<u>447.128</u>

Toelichting:

De realisatie van de kosten van zakelijke dienstreizen valt lager uit dan begroot maar is vergelijkbaar met de realisatie in 2015.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2016

LASTEN (vervolg)

OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
<u>15. Huisvestingskosten</u>			
Huur	484.646	572.202	551.564
Energie, water en servicekosten	89.129	128.030	103.009
Onderhoud	16.559	68.330	36.658
Schoonmaak	72.090	90.964	96.323
Kleine aanschaffingen en inrichting	5.334	26.500	15.067
Belastingen	8.111	10.756	10.076
Beveiliging	3.548	3.757	4.570
Verzekeringen	11.166	11.900	9.482
Overige	<u>18.988</u>	<u>7.920</u>	<u>40.526</u>
Totaal huisvestingskosten	<u>709.571</u>	<u>920.360</u>	<u>867.276</u>

Toelichting:

De gerealiseerde cijfers van Stichting Beheer Begeleid Wonen zijn verwerkt tot 1 oktober 2016 en verklaren een afname van de huisvestingskosten ten opzichte van de begroot.

De huurkosten van IMW-locaties zijn lager dan begroot als gevolg van lagere huur voor nieuwe locaties alsmede de huur van werkplekken en vergaderruimten, daarentegen nemen de energie-, water en servicekosten van de locaties toe.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2016

LASTEN (vervolg)

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
<u>16. Algemene kosten</u>			
Automatisering	398.695	378.720	387.207
Telefonie, kopieer- en portokosten	214.016	143.384	166.503
Contributies en abonnementen	76.260	70.014	71.007
Waardering mantelzorgers (waardebonnen)	82.891	125.000	58.588
Administratie- en accountantskosten	61.278	50.792	49.838
Kosten tolken	23.133	44.330	19.462
Kosten DVD kindermishandeling	17.962	0	0
Advieskosten doorontwikkeling Toegang	13.991	0	0
Kantoorbenodigdheden	9.903	19.992	19.374
Publiciteit en drukwerk	12.075	21.977	8.717
Materialen en activiteitenkosten	6.005	4.500	6.166
Kwaliteit en certificering	2.605	15.000	5.538
Medewerkerstevredenheidsonderzoek	4.625	4.620	4.544
Representatie	1.009	2.400	1.095
Overige	4.569	5.780	23.203
Totaal algemene kosten	<u>929.019</u>	<u>886.510</u>	<u>821.243</u>

Toelichting:

De realisatie van mobiele telefoonkosten is met ca. € 70.000 euro hoger dan begroot. De hogere realisatie houdt verband met een toename van het aantal werknemers met een mobiele telefoon en hoge verbruikskosten na introductie van de digitale telefooncentrale. Verschillende verbeteringsmaatregelen zijn en worden nog doorgevoerd, waardoor een afname van de verbruikskosten in 2017 wordt verwacht.

De uitgifte van waardebonnen in het kader van de waardering mantelzorgers is lager dan begroot. De toename ten opzichte van de realisatie 2015 bedraagt 41%. De gemiddelde waarde van de verstrekte waardebonnen per adres (inclusief verpakings- en portokosten) bedraagt € 51,39.

De implementatie van een nieuw kwaliteitssysteem wordt verwacht in 2017 waardoor de kosten van kwaliteit en certificering lager zijn dan begroot.

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
<u>17. Afschrijvingen materiële vaste activa</u>			
Afschrijvingskosten andere bedrijfsmiddelen	158.083	175.093	139.145
Boekresultaat materiële vaste activa	<u>12.311</u>	<u>0</u>	<u>21.781</u>
Totaal afschrijvingen materiële vaste activa	<u>170.394</u>	<u>175.093</u>	<u>160.926</u>

Toelichting:

Het boekresultaat ontstaat door desinvestering van locatie gebonden activa die niet langer in gebruik zijn en de vervanging van de telefooncentrale.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2016

LASTEN (vervolg)

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
<u>18. Financiële baten en lasten</u>			
Bankkosten	1.932	1.300	2.004
Bankrente	<u>-1.861</u>	<u>-6.900</u>	<u>-6.602</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>71</u>	<u>-5.600</u>	<u>-4.597</u>

Toelichting:

De rentevergoeding over de banktegoeden is sterk gedaald waardoor de realisatie lager is dan begroot.

19. Transacties met verbonden partijen

Er hebben zich geen transacties voorgedaan met verbonden partijen op niet-zakelijke grondslag.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2016

WNT-VERANTWOORDING 2016 Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk

20. Bezoldiging bestuurders en toezichhouders (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk van toepassing zijnde regelgeving: Gesubsidieerde en overige instellingen.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk is € 179.000,00 het algemene WNT-maximum. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

20.1. Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	A.F. de Leede
Functiegegevens	directeur/bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,89
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee
Individueel WNT-maximum	159.310
Beloning	98.902
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn	9.973
<i>Subtotaal</i>	108.875
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	108.875
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.
Gegevens 2015	
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	0,89
Beloning	93.505
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn	9.836
Totaal bezoldiging 2015	103.341

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2016

(vervolg WNT-VERANTWOORDING 2016 Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk)

Toezichthoudende topfunctionarissen

Met ingang van 1 januari 2015 ontvangen de leden van de Raad van Toezicht ene vergoeding. De vergoeding is afhankelijk van de functie. De vergoeding bedraagt € 1.500 voor de leden van de Raad van Toezicht en € 3.000 voor de voorzitter.

bedragen x € 1	E.J.C. van Griensven	J.H.M. Geelen	K.G. Luijkx	M.A.W. Hoefakker	C.P. van de Einden
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	11/4 - 31/12
Individueel WNT-maximum	26.850	17.900	17.900	17.900	12.996
Beloning	3.000	1.500	1.500	1.500	1.500
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	3.000	1.500	1.500	1.500	1.500
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	3.000	1.500	1.500	1.500	1.500
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2015					
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	-
Beloning	1.500	1.500	1.500	1.500	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging 2015	1.500	1.500	1.500	1.500	-

20.2 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Enkelvoudige jaarrekening

ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

	31-dec-2016	31-dec-2015
ACTIVA		
Vaste activa		
<u>Materiele vaste activa</u>		
Andere vaste bedrijfsmiddelen	21. <u>516.159</u>	<u>566.706</u>
	516.159	566.706
Vlottende activa		
<u>Vorderingen</u>		
Debiteuren	22. 122.484	165.538
Subsidies	23. 168.675	147.597
Belastingen en premies sv	24. 912	0
Overige vorderingen en overlopende activa	25. <u>69.517</u>	<u>108.883</u>
	361.588	422.017
<u>Liquide middelen</u>	26. 1.534.114	1.687.677
TOTALE ACTIVA	<u><u>2.411.862</u></u>	<u><u>2.676.401</u></u>
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Overige reserves	27. 854.447	855.263
Voorziening		
Overige voorzieningen	28. 171.730	81.348
Kortlopende schulden		
Crediteuren	29. 142.501	135.426
Belastingen en premies sv	30. 618.270	574.838
Overige schulden en overlopende passiva	31. <u>624.914</u>	<u>1.029.526</u>
	1.385.685	1.739.790
TOTALE PASSIVA	<u><u>2.411.862</u></u>	<u><u>2.676.401</u></u>

ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
BATEN			
Subsidies	32. 11.020.575	10.728.285	10.913.260
Overige baten	33. 742.147	599.986	667.618
TOTALE BATEN	<u>11.762.722</u>	<u>11.328.271</u>	<u>11.580.878</u>
LASTEN			
<u>Personeelskosten</u>			
Salarissen	34. 7.483.210	7.332.451	7.538.464
Werkgeversdeel sociale lasten	1.258.516	1.174.395	1.266.260
Werkgeversdeel pensioenpremies	671.868	680.901	706.440
Overige personeelskosten	<u>722.463</u>	<u>487.292</u>	<u>683.560</u>
Totaal personeelskosten	10.136.058	9.675.038	10.194.724
<u>Overige bedrijfskosten</u>			
Huisvesting	35. 545.042	613.630	593.502
Algemeen	36. <u>925.198</u>	<u>883.010</u>	<u>818.442</u>
Totaal overige bedrijfskosten	1.470.241	1.496.639	1.411.943
<u>Afschrijvingen</u>			
Afschrijving materiële vaste activa	37. 157.874	162.093	145.902
<u>Financiële baten en lasten</u>			
Bankkosten	38. 1.226	1.000	1.068
Bankrente	<u>-1.861</u>	<u>-6.500</u>	<u>-6.595</u>
Totaal financiële baten en lasten	-635	-5.500	-5.527
TOTALE LASTEN	<u>11.763.538</u>	<u>11.328.271</u>	<u>11.747.042</u>
RESULTAAT UIT REGULIERE BEDRIJFSVOERING	<u>-816</u>	<u>0</u>	<u>-166.164</u>
<u>Resultaatbestemming</u>			
Mutatie bestemmingsreserve	390		-30.000
Mutatie vrije reserves	-1.206		-136.164
TOTAAL RESULTAATBESTEMMING	<u>-816</u>		<u>-166.164</u>

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

ACTIVA

	31-dec-2016	31-dec-2015
21. Materiële vaste activa		
Andere vaste bedrijfsmiddelen		
Hardware	171.757	189.575
Software	33.850	13.836
Meubilair/Inventaris	310.553	361.665
Subtotaal andere vaste bedrijfsmiddelen	516.159	565.076
Vooruitbetalingen op materiële vaste activa	0	1.630
Totaal materiële vaste activa	516.159	566.706

Het verloop van de materiële vaste activa gedurende het verslagjaar is als volgt:

	Hardware	Software	Meubilair/ Inventaris	Totaal
<u>Stand per 1 januari</u>				
Aanschafwaarde	286.254	225.666	892.801	1.404.721
Cumulatieve afschrijvingen	-96.679	-211.830	-531.136	-839.645
Boekwaarde	189.575	13.836	361.665	565.076
<u>Mutaties in de boekwaarde</u>				
Investerings	50.395	30.079	28.483	108.957
Desinvest. aanschafwaarde	-4.064	-11.167	-183.436	-198.666
Desinvest. cum. afschrijvingen	4.064	11.167	171.125	186.355
Afschrijvingen	-68.213	-10.065	-67.283	-145.563
	-17.818	20.014	-51.112	-48.916
<u>Stand per 31 december</u>				
Aanschafwaarde	332.585	244.579	737.848	1.315.011
Cumulatieve afschrijvingen	-160.828	-210.729	-427.295	-798.852
Boekwaarde	171.757	33.850	310.553	516.159

Toelichting:

De investeringen gedurende het verslagjaar bestaan uit: de vernieuwing van de website/ intranet, glasvezel-verbindingen en verbouwingen van IMW-locaties, uitbreiding en vervanging van het aantal laptops en mobiele telefoontoestellen alsmede de vervanging van meubilair.

In verband met verhuizingen heeft er een desinvestering plaatsgevonden van gebouwgebonden activa. Het betreft de voormalige locatie aan het Korvelplein 8 en Korvelplein 213 te Tilburg. De boekwaarde bij desinvestering ten bedrage van € 12.311 is verwerkt als boekresultaat in de exploitatierekening.

De gehanteerde afschrijvingspercentages bedragen 10%-33% van de aanschafwaarde verminderd met een eventuele restwaarde.

	31-dec-2016	31-dec-2015
22. Debiteuren		
Debiteuren	122.484	168.439
Af: voorziening wegens oninbaarheid	0	-2.901
Totaal debiteuren	122.484	165.538

Toelichting:

Een voorziening voor het risico van oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

ACTIVA (vervolg)

31-dec-2016 31-dec-2015

23. Subsidies

Gemeente Tilburg	144.991	0
Gemeente Goirle	16.413	0
Gemeente Dongen	3.956	66.268
Gemeente Hilvarenbeek	3.315	0
Gemeente Gilze-Rijen	0	81.329
	<u>0</u>	<u>81.329</u>
Totaal subsidies	<u>168.675</u>	<u>147.597</u>

Toelichting:

Gemeente Tilburg

- Outreachende aanpak / Voortijdig Schoolverlaters	79.360
- Schoolmaatschappelijk werk Voortgezet Onderwijs	50.631
- Extra groepen Marietje Kessels Project	15.000
	<u>144.991</u>

Gemeente Goirle

- Aanvulling subsidie structurele uitbreiding	12.447
- Schoolmaatschappelijk werk Voortgezet Onderwijs	3.966
	<u>16.413</u>

Gemeente Dongen

- Herbeoordelingen PGB	3.334
- Nabetaling subsidie vaststelling 2015	622
	<u>3.956</u>

Gemeente Hilvarenbeek

- Schoolmaatschappelijk werk Voortgezet Onderwijs	3.315
	<u>3.315</u>

31-dec-2016 31-dec-2015

24. Belastingen en premies sv

Pensioenpremies	912	0
	<u>912</u>	<u>0</u>
Totaal belastingen en premies sv	<u>912</u>	<u>0</u>

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

ACTIVA (vervolg)

31-dec-2016 31-dec-2015

25. Overige vorderingen en overlopende activa

Rekening-courant groepsmaatschappijen:

Rekening-courant St. Blut	2.775	2.030
Rekening-courant St. Beheer Begeleid Wonen	0	15.070

Nog te ontvangen bedragen:

Waarborgsommen	17.559	28.981
Mantelzorgwaardebonnen	4.401	14.482
Nog te ontvangen bankrente	1.861	6.595
Kasvoorschotten	1.150	1.400
Fietsenplan regeling	560	3.328

Vooruitbetaalde bedragen:

Huur locaties	10.396	8.140
Clientvolgsysteem	6.828	6.828
Verzekeringspremies	6.078	4.729
EHRM-licenties	6.050	6.050
Contributie Ikracht	0	4.643

Diversen vooruitbet. en nog te ontv. bedragen

11.859 6.608

Totaal overige vorderingen en overlopende activa

69.517 108.883

31-dec-2016 31-dec-2015

26. Liquide middelen

Kas	138	729
Rabobank, betaalrekening	351.796	69.298
ING Bank, betaalrekening	111.588	103.652
Rabobank, spaarrekening	<u>1.070.592</u>	<u>1.513.998</u>

Totaal liquide middelen

1.534.114 1.687.677

Toelichting:

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

PASSIVA

31-dec-2016 31-dec-2015

27. Eigen vermogen

Overige reserves	<u>854.447</u>	<u>855.263</u>
Totaal eigen vermogen	<u>854.447</u>	<u>855.263</u>

Toelichting:

31-dec-2016 31-dec-2015

De overige reserves bestaan uit:

Vrije reserve	854.057	855.263
Bestemmingsreserve	<u>390</u>	<u>0</u>
Totaal overige reserves	<u>854.447</u>	<u>855.263</u>

Het verloop van de overige reserves gedurende het verslagjaar kan als volgt worden weergegeven:

	<i>Vrije reserve</i>	<i>Bestemmingsreserve</i>	<i>Totaal</i>
Stand per 1 januari	855.263	0	855.263
Resultaatbestemming	<u>-1.206</u>	<u>390</u>	<u>-816</u>
Stand per 31 december	<u>854.057</u>	<u>390</u>	<u>854.447</u>

Bestemming gemeente Tilburg

Met ingang van boekjaar 2012 wordt op grond van de subsidieverordening van de gemeente Tilburg het eigen vermogen dat is opgebouwd met de subsidies van de gemeente Tilburg afzonderlijk gepresenteerd. Vanuit de vrije reserve is voor een bedrag van € 109.491 bestemd voor de gemeente Tilburg (2015: € 53.362).

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve is gevormd voor het thema kindermishandeling als onderdeel van het Marietje Kessels Project. De resultaatbestemming 2016 ten bedrage van € 390 is gevormd vanuit bijdragen van derden in 2016 in het kader van kindermishandeling.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

PASSIVA (vervolg)

	31-dec-2016	31-dec-2015
<u>28. Overige voorzieningen</u>		
Overige voorzieningen	<u>171.730</u>	<u>81.348</u>
Totaal overige voorzieningen	<u>171.730</u>	<u>81.348</u>

Het verloop van de overige voorzieningen gedurende het verslagjaar kan als volgt worden weergegeven:

	<i>Voorziening voor loopbaan- budget</i>	<i>Voorziening voor jubileum- uitkeringen</i>	<i>Voorziening voor langdurig zieke werknemers</i>	<i>Totaal</i>
Stand per 1 januari	53.282	28.066	0	81.348
Dotaties	97.409	6.868	5.558	109.835
Vrijval	-10.707	0	0	-10.707
Onttrekkingen	<u>-3.046</u>	<u>-5.700</u>	<u>0</u>	<u>-8.746</u>
Stand per 31 december	136.938	29.234	5.558	171.730

Toelichting:

Voorziening voor loopbaanbudget

Het loopbaanbudget heeft als doel het vergroten van de optimale individuele inzetbaarheid van de werknemers van de stichting. De afspraken tussen werknemer en werkgever over de aanwending van loopbaanbudget worden vastgelegd in een overeenkomst.

De opbouw geschiedt maandelijks in overeenstemming met de geldende CAO en bedraagt (vanaf 1 juni 2016) 1,5% van het salaris vermeerderd met vakantietoeslag. De maximale opbouwtermijn bedraagt 36 maanden. Daarbij kan de werknemer bij aanwending zijn/ haar vitaliteitsuren inruilen voor een verruiming van het loopbaanbudget.

Bij uitdiensttreding van de werknemer valt het niet bestede deel van het loopbaanbudget vrij, tenzij er afspraken gemaakt zijn over voortzetting van het loopbaanbudget bij een andere werkgever die onder de werking van de CAO valt.

De voorziening wordt opgenomen tegen de contante waarde waarbij rekening is gehouden met de vertrekans. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 0,80%.

De voorziening heeft een looptijd tot maximaal 36 maanden.

Voorziening voor jubileumuitkeringen

De voorziening heeft betrekking op in de toekomst te betalen jubileumuitkeringen van werknemers die deel nemen aan de overgangsregeling jubileumuitkeringen. De voorziening wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte jubileumuitkeringen rekening houdend met blijfkans, levensverwachting, toekomstige loonkostenontwikkeling en disconteringsvoet. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 0,80% (2015: 2,08%).

De voorziening voor jubileumuitkeringen heeft een overwegend langlopend karakter:

Looptijd < 1 jaar	3.807
Looptijd > 1 jaar	25.427
Looptijd > 5 jaar	14.079

Voorziening voor langdurig zieke werknemers

De voorziening voor langdurig zieke werknemers wordt gevormd voor de verwachte salariskosten van langdurig zieke werknemers die waarschijnlijk niet meer zullen terugkeren in het arbeidsproces.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

PASSIVA (vervolg)

	31-dec-2016	31-dec-2015
<u>29. Crediteuren</u>		
Crediteuren	142.501	135.426
Totaal crediteuren	142.501	135.426

	31-dec-2016	31-dec-2015
<u>30. Belastingen en premies sv</u>		
Te betalen loonheffing en premies sv	618.270	558.875
Te betalen pensioenpremies	0	12.128
Te betalen omzetbelasting	0	3.835
Totaal belastingen en premies sv	618.270	574.838

	31-dec-2016	31-dec-2015
<u>31. Overige schulden en overlopende passiva</u>		
Nog te besteden subsidies:		
Gem. Tilburg, subsidie Complexe Jeugd- en gezinsproblematiek	105.389	0
Gem. Tilburg, subsidie Extra groepen Marietje Kessels	13.575	0
Gem. Goirle, subsidie Preventieve trainingen jeugd	4.327	0
Gem. Tilburg, subsidie Herbeoordelingen Jeugd en WMO	0	137.873
Gem. Tilburg, subsidie Outreachende aanpak	0	3.479
Te verrekenen subsidies:		
Gem. Tilburg, subsidie Waardering mantelzorgers	36.609	67.182
Gem. Tilburg, subsidie panden SBBW	13.914	0
Gem. Tilburg, subsidie Gezinsmanagement	12.655	0
Gem. Tilburg, subsidie projectmanagement toegang	10.781	0
Gem. Dongen, subsidie tolkkosten	3.395	4.151
Gem. Gilze en Rijen, AMW en SHV	18.887	0
Gem. Gilze en Rijen, subsidie tolkkosten	3.044	2.568
Gem. Goirle, subsidie preventieve trainingen jeugd 2013	0	4.413
Saldo transport volgende pagina	222.576	219.666

Toelichting:

Subsidies waarvan de bestedingen, in overeenstemming met subsidievoorwaarden of met toestemming van de opdrachtgever, na 31 december 2016 plaatsvinden zijn als nog te besteden subsidies opgenomen.

Resterende/ niet bestede subsidiemiddelen worden op grond van gerealiseerde kosten/ inzet en in overeenstemming met de geldende subsidievoorwaarden als te verrekenen subsidies opgenomen.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

PASSIVA (vervolg)

	31-dec-2016	31-dec-2015
Saldo transport vorige pagina	222.576	219.666
Vooruit ontvangen bedragen:		
Extra groepen Marietje Kessels (T-Primair)	13.575	0
Bijdragen maatschappelijk werk (PO-, VO- en MBO-scholen)	8.765	22.295
Bijdragen groepsgericht maatschappelijk werk	2.063	45.358
Overige vooruit ontvangen bedragen	0	6.322
Nog te betalen bedragen en overlopende passiva:		
Reservering verlofuren	262.339	189.370
Noodfonds en ontvangen giften t.b.v. cliënten	26.328	24.087
Nog te betalen uitbesteed werk	34.611	0
Nog te betalen accountantskosten	12.346	9.900
Nog te betalen huur en servicekosten	10.000	4.077
Nog te betalen kosten RI&E	7.018	0
Nog te betalen kosten arbodienst	6.344	0
Nog te betalen telefoonkosten	5.914	0
Nog te betalen salarissen	4.359	6.436
Vakantietoeslag	0	347.561
Vergoedingen bij uitdiensttreding	0	117.588
SEB 2011	0	14.000
Diversen nog te betalen bedragen	8.677	22.867
Totaal overige schulden en overlopende passiva	624.914	1.029.526

Toelichting:

Met ingang van 1 januari 2016 is de vakantietoeslag, in overeenstemming met de geldende CAO, opgenomen in een persoonlijk keuzebudget arbeidsvoorwaarden. Het opgebouwde deel van het persoonlijk keuzebudget wordt uiterlijk in de maand december van enig jaar uitbetaald. Daarom bestaan er per balansdatum geen verschuldigde bedragen meer in het kader van vakantietoeslag.

Het aantal niet-opgenomen verlofuren neemt toe met 35% ten opzichte van 2015. Deze toename is zichtbaar in de reservering verlofuren. De toename van het aantal niet-opgenomen verlofuren wordt in verband gebracht met werkdruk, ziekte en een lange doorloop van de kerstvakantie in 2017.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

Meerjarige financiële verplichtingen

Huurverplichtingen	327.912
Overige verplichtingen	360.011

Totaal meerjarige financiële verplichtingen

687.923

<u>Toelichting:</u>			
<u>Huurverplichtingen:</u>			
<i>Adres:</i>	<i>Plaats:</i>	<i>Einde looptijd:</i>	<i>Jaarlast:</i>
Planetenstraat 25	Dongen	31-12-2017	12.284
Zorgcentrum Goirle	Goirle	jaarlijkse verlenging	20.667
Antoinette Nijhoffstraat 15	Rijen	30-6-2019	16.735
Kloosterstraat 32, Centraal Bureau	Tilburg	1-7-2021	54.063
Hasselstraat 194, MFA de Poorten	Tilburg	16-11-2019	22.722
Hasselstraat 194, MFA de Poorten	Tilburg	direct opzegbaar	11.411
Sinopelstraat 1, MFA het Kruispunt	Tilburg	direct opzegbaar	23.216
Sinopelstraat 1, MFA het Kruispunt	Tilburg	31-3-2021	16.106
Kerkenbosplaats 1, Heyhoef	Tilburg	1-9-2018	19.016
Dirigentenlaan 19, MFA De Dirigent	Tilburg	31-3-2020	49.218
Lange Wagenstraat 55H, GC De Flair	Gilze	31-3-2025	5.795
Nassaulaan 62-64, CC De Boodschap	Rijen	1-4-2019	18.600
Veemarktstraat 39, V39	Tilburg	jaarlijkse verlenging	6.843
Don Sartostraat 10, MFA Spijkerbeemden	Tilburg	31-3-2021	21.312
Kruisvaarderstraat 32, Koningshaven	Tilburg	31-7-2022	3.524
Wassenaerlaan 38, MFA Zuiderkwartier	Tilburg	direct opzegbaar	26.400
Totaal huurverplichtingen locaties			327.912
<u>Overige verplichtingen:</u>			
<i>Overeenkomst:</i>			<i>Jaarlast:</i>
SLA automatisering en systeembeheer			269.361
Licentie overeenkomsten			78.198
Huurovereenkomst copiers (7x)			12.452
Totaal overige verplichtingen			360.011

Garantstelling

Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk heeft zich garant gesteld voor de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de activiteiten van Stichting Blut.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

BATEN	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
32. Subsidies			
Gemeente Tilburg	9.103.821	8.813.763	8.952.261
Gemeente Gilze en Rijen	814.551	832.460	755.183
Gemeente Goirle	636.778	589.883	681.823
Gemeente Dongen	462.111	492.180	523.994
Gemeente Hilvarenbeek	3.315	0	0
Totaal subsidies	11.020.575	10.728.285	10.913.260

Toelichting:

Gemeente Tilburg:

De toename van subsidies ten opzichte van de begroting houdt verband met de uitbreiding van subsidie Herbeoordelingen Jeugd en Wmo, de subsidie in verband met de versterking van de Toegang voor Complexe Jeugd- en gezinsproblematiek en de voortzetting van de deelfinanciering maatschappelijk werk op VO-scholen.

Gemeente Gilze en Rijen:

Er is sprake van een lager gerealiseerde inzet op de incidentele subsidie uitbreiding AMW en Schuldhulpverlening waardoor de gerealiseerde subsidie lager is dan begroot.

Gemeente Goirle:

De subsidie voor de structurele uitbreiding in t'Loket is groter dan begroot.

Gemeente Dongen:

De deelfinanciering aan het maatschappelijk werk op VO-scholen in de gemeente Dongen wordt gefinancierd vanuit een bijdrage van het Cambreurcollege. In de begroting was rekening gehouden met subsidie vanuit de gemeente Dongen.

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
33. Overige baten			
School Maatschappelijk Werk	504.567	485.931	505.325
Groepsgericht maatschappelijk werk (SOVA)	75.314	51.190	41.044
(Eigen)bijdragen Marietje Kessels Project	37.512	16.000	40.395
(Fonds)bijdragen MKP DVD Kindermishandeling	14.000	0	0
Overige bijdragen	110.753	46.864	80.854
Totaal overige baten	742.147	599.986	667.618

Toelichting:

Onder de overige baten is een vrijval verwerkt van een verjaarde verplichting uit 2011 voor een bedrag van € 14.000. De vrijval heeft plaatsgevonden nadat vast is komen te staan dat er niet langer sprake is van een verplichting.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

LASTEN

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
<u>34. Personeelskosten</u>			
Salarissen	7.483.210	7.332.451	7.538.464
Werkgeversdeel sociale lasten	1.258.516	1.174.395	1.266.260
Werkgeversdeel pensioenpremies	671.868	680.901	706.440
Subtotaal	<u>9.413.595</u>	<u>9.187.746</u>	<u>9.511.164</u>
Uitbesteed werk	284.428	62.955	60.200
Personeel niet in loondienst	119.894	87.542	176.232
Overige personeelskosten	318.141	336.795	447.128
Subtotaal	<u>722.463</u>	<u>487.292</u>	<u>683.560</u>
Totaal personeelskosten	<u>10.136.058</u>	<u>9.675.038</u>	<u>10.194.724</u>

Het gemiddeld aantal werknemers van de stichting kan volgt worden weergegeven (in fte's):

Direct	130,7	120,5	132,1
Indirect	<u>32,3</u>	<u>31,7</u>	<u>32,4</u>
Totaal	162,9	152,2	164,5

Toelichting:

De toename van gerealiseerde personeelskosten houdt verband met meer (subsidie)opdrachten. Vanwege meer specifieke deskundigheid binnen de Toegang zijn opdrachten uitbesteed aan derden, te weten Herbeoordelingen Jeugd en Wmo (MEE regio Tilburg) en Complexe Jeugd- en Gezinsproblematiek (Kompaan en de Bocht).

De overige personeelskosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<u>Overige personeelskosten</u>			
Reis- en verblijfskosten	152.019	160.379	163.199
Kosten Arbo en BHVv	43.981	45.350	33.806
Deskundigheidsbevordering	42.142	40.102	155.445
Consumpties	33.480	36.500	38.252
Ondernemingsraad	7.294	10.000	7.211
Overige	<u>39.227</u>	<u>44.464</u>	<u>49.215</u>
Totaal overige personeelskosten	<u>318.141</u>	<u>336.795</u>	<u>447.128</u>

Toelichting:

De realisatie van de kosten van zakelijke dienstreizen valt lager uit dan begroot maar is vergelijkbaar met de realisatie in 2015.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

LASTEN (vervolg)

OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
35. Huisvestingskosten			
Huur	361.123	392.202	372.537
Schoonmaak	70.978	83.764	91.682
Energie, water en servicekosten	62.168	63.530	41.968
Onderhoud	12.623	40.400	23.488
Kleine aanschaffingen en inrichting	4.859	18.000	10.553
Belastingen	4.578	3.156	4.094
Beveiliging	3.548	3.757	4.570
Verzekeringen	7.849	6.900	5.821
Overige	17.317	1.920	38.789
Totaal huisvestingskosten	545.042	613.630	593.502

Toelichting:

De huurkosten zijn lager dan begroot als gevolg van lagere huur voor nieuwe locaties alsmede de huur van werkplekken en vergaderruimten, daarentegen nemen de energie-, water en servicekosten van de locaties toe.

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
36. Algemene kosten			
Automatisering	398.695	378.720	384.774
Telefonie, kopieer- en portokosten	212.375	142.884	166.503
Contributies en abonnementen	76.260	70.014	71.007
Waardering mantelzorgers (waardebonnen)	82.891	125.000	58.588
Administratie- en accountantskosten	61.278	50.792	49.838
Kosten tolken	23.133	44.330	19.462
MKP ontw. DVD Kindermishandeling	17.962	0	0
Advieskosten doorontwikkeling Toegang	13.991	0	0
Publiciteit en drukwerk	12.075	21.977	8.717
Kantoorbenodigdheden	9.903	19.992	19.374
Materialen en activiteitenkosten	6.005	4.500	6.166
Medewerkerstevredenheidsonderzoek	4.625	4.620	4.544
Kwaliteit en certificering	2.605	15.000	5.538
Representatie	1.009	2.400	1.095
Overige	2.390	2.780	22.835
Totaal algemene kosten	925.198	883.010	818.442

Toelichting:

De realisatie van mobiele telefoonkosten is met ca. € 70.000 euro hoger dan begroot. De hogere realisatie houdt verband met een toename van het aantal werknemers met een mobiele telefoon en hoge verbruikskosten na introductie van de digitale telefooncentrale. Verschillende verbeteringsmaatregelen zijn en worden nog doorgevoerd, waardoor een afname van de verbruikskosten in 2017 wordt verwacht.

De uitgifte van waardebonnen in het kader van de waardering mantelzorgers is lager dan begroot. De toename ten opzichte van de realisatie 2015 bedraagt 41%. De gemiddelde waarde van de verstrekte waardebonnen per adres (inclusief verpakkings- en portokosten) bedraagt € 51,39.

De implementatie van een nieuw kwaliteitssysteem wordt verwacht in 2017 waardoor de kosten van kwaliteit en certificering lager zijn dan begroot.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

LASTEN (vervolg)

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
37. Afschrijvingen materiële vaste activa			
Afschrijvingskosten andere bedrijfsmiddelen	145.563	162.093	124.121
Boekresultaat materiële vaste activa	<u>12.311</u>	<u>0</u>	<u>21.781</u>
Totaal afschrijvingen materiële vaste activa	<u><u>157.874</u></u>	<u><u>162.093</u></u>	<u><u>145.902</u></u>

Toelichting:

Het boekresultaat ontstaat door desinvestering van locatie gebonden activa die niet langer in gebruik zijn en de vervanging van de telefooncentrale.

	2016 realisatie	2016 begroot	2015 realisatie
38. Financiële baten en lasten			
Bankkosten	1.226	1.000	1.068
Bankrente	<u>-1.861</u>	<u>-6.500</u>	<u>-6.595</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-635</u></u>	<u><u>-5.500</u></u>	<u><u>-5.527</u></u>

Toelichting:

De rentevergoeding over de banktegoeden is sterk gedaald waardoor de realisatie lager is dan begroot.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

39. Toelichting subsidies per gemeente

Hierna volgt een toelichting op het financiële resultaat van (subsidie)opdrachten uitgesplitst per gemeente over het verslagjaar 2016.

Gemeente Tilburg	gerealiseerde inzet, -kostprijs en -kosten					gerealiseerde baten			resultaat	
	Gerealiseerde inzet in fte's <i>(in fte's)</i>	Corr. bovenm. ziekteverzuim <i>(in euro's)</i>	Kostprijs per fte <i>(in euro's)</i>	Kostprijs inzet <i>(in euro's)</i>	Andere kosten <i>(in euro's)</i>	Totaal kosten <i>(in euro's)</i>	Subsidie <i>(in euro's)</i>	Overige baten <i>(in euro's)</i>	Totaal baten <i>(in euro's)</i>	Resultaat <i>(in euro's)</i>
Gebiedsgebonden maatschappelijk werk										
1. Gebiedsteam Noord	17,05	-2.085	93.096	1.552.050	0	1.552.050	1.510.407	0	1.510.407	-41.643
2. Gebiedsteam Oud Noord	10,02	-2.085	93.096	912.123	0	912.123	969.929	0	969.929	57.806
3. Gebiedsteam West	12,48	-2.085	93.096	1.135.889	0	1.135.889	1.175.320	0	1.175.320	39.431
4. Gebiedsteam Reeshof	12,13	-2.085	93.096	1.104.142	0	1.104.142	1.107.042	0	1.107.042	2.900
5. Gebiedsteam Midden-Zuid	9,85	-2.085	93.096	896.888	0	896.888	839.152	0	839.152	-57.736
6. Gebiedsteam Groenewoud en Oost	8,85	-2.085	93.096	805.202	0	805.202	812.319	0	812.319	7.117
Tolkkosten				0	20.551	20.551	35.830	0	35.830	15.279
Subtotaal Gebiedsgeb. Maatschap. Werk	70,39			6.406.294	20.551	6.426.844	6.449.999	0	6.449.999	23.155
Waardering mantelzorgers - uitvoering	0,29	-2.085	93.096	26.681	0	26.681	27.600	0	27.600	919
Waardering mantelzorgers - waardebonnen				0	82.891	82.891	82.891	0	82.891	0
Sociale raadslieden structureel	1,50	-2.085	93.096	136.517	0	136.517	141.602	0	141.602	5.085
Sociale raadslieden eenmalig	2,21	-2.085	93.096	201.135	0	201.135	204.920	0	204.920	3.785
Marietje Kessels project	3,00	-2.085	93.096	273.413	0	273.413	283.095	0	283.095	9.682
Woonbegeleiding	5,06	-2.085	93.096	460.517	0	460.517	506.300	0	506.300	45.783
Projectmanagement toegang				0	39.219	39.219	39.219	0	39.219	0
Subtotaal	12,07			1.098.263	122.110	1.220.372	1.285.627	0	1.285.627	65.255
SMW voortgezet onderwijs										
SMW voortgezet onderwijs heel 2016	5,47	-2.085	93.096	497.540	0	497.540	268.801	0	268.801	-228.739
Tilburg, cofinanciering VO tot 1-aug		-2.085	93.096	0	0	0	102.000	0	102.000	102.000
Tilburg, cofinanciering VO vanaf 1-aug		-2.085	93.096	0	0	0	50.631	0	50.631	50.631
Hilvarenbeek, cofinanciering VO vanaf 1-aug *		-2.085	93.096	0	0	0	3.314	0	3.314	3.314
Goirle, cofinanciering VO vanaf 1-aug *		-2.085	93.096	0	0	0	3.966	0	3.966	3.966
Cambreur College, VO vanaf 1-aug		-2.085	93.096	0	0	0	0	5.465	5.465	5.465
Subtotaal SMW-VO	5,47			497.540	0	497.540	428.712	5.465	434.177	-63.363
Herbeoordelingen										
Herbeoordelingen Jeugd en Wmo tot 1-mrt	1,26	-2.085	93.096	114.674	0	114.674	194.729	0	194.729	80.055
Herbeoordelingen vanaf 1-mrt [MEE] **	1,67		75.400	125.667	0	125.667	125.667	0	125.667	0
Herbeoordelingen vanaf 1-mrt [IMW]	3,44	-2.085	93.096	313.146	0	313.146	251.333	0	251.333	-61.813
Subtotaal Herbeoordelingen	6,37			553.487	0	553.487	571.729	0	571.729	18.242

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

(vervolg toelichting subsidies)

Gemeente Tilburg	gerealiseerde inzet, -kostprijs en -kosten					gerealiseerde baten			resultaat	
	Gerealiseerde inzet in fte's <i>(in fte's)</i>	Corr. bovenm. ziekteverzuim <i>(in euro's)</i>	Kostprijs per fte <i>(in euro's)</i>	Kostprijs inzet <i>(in euro's)</i>	Andere kosten <i>(in euro's)</i>	Totaal kosten <i>(in euro's)</i>	Subsidie <i>(in euro's)</i>	Overige baten <i>(in euro's)</i>	Totaal baten <i>(in euro's)</i>	Resultaat <i>(in euro's)</i>
Omschrijving subsidie										
<u>VSV</u>										
VSV schooljaar 2015-2016	0,75	-2.085	93.096	68.258	0	68.258	73.425	0	73.425	5.166
VSV schooljaar 2016-2017	0,56	-2.085	93.096	50.966	0	50.966	52.907	0	52.907	1.940
Kompaan en de Bocht	0,67	-2.085	93.096	60.978	0	60.978	63.166	0	63.166	2.188
Subtotaal VSV	1,98			180.202	0	180.202	189.497	0	189.497	9.295
Arubaanse en Antilliaanse gezinscoaching	0,66	-2.085	93.096	60.067	0	60.067	64.493	0	64.493	4.426
Enmalige subsidie Extra groepen MKP	0,04	-2.085	93.096	3.640	0	3.640	1.425	1.425	2.850	-790
Proeftuin gezinsmanagement	0,33	-2.085	93.096	30.034	0	30.034	21.722	0	21.722	-8.312
Proeftuin gezinsmanagement [KdB]				9.047	0	9.047	9.047	0	9.047	0
Complexe jeugd- en gezinsproblematiek ***	0,50		68.571	34.611	0	34.611	34.611	0	34.611	0
Subtotaal	1,53			137.400	0	137.400	131.298	1.425	132.723	-4.677
<u>Gezamenlijke opdrachten Toegang:</u>										
Resultaatgerichte inkoop (subsidie Tilburg via MEE)	0,21	-2.085	93.096	18.714	0	18.714	25.275	0	25.275	6.561
Coaches wijkteam (subsidie Tilburg via MEE)	0,30	-2.085	93.096	27.303	0	27.303	28.965	0	28.965	1.662
Subtotaal	0,51			46.018	0	46.018	54.240	0	54.240	8.222
Resultaat subsidievaststelling 2015							0		0	0
Totaal gemeente Tilburg	98,31			8.919.203	142.660	9.061.863	9.111.102	6.890	9.117.992	56.129

Toelichting:

De gerealiseerde inzet is weergegeven in fte's onder aftrek van ouderschapsverlof en zwangerschapsverlof. Het bovenmatige deel van het ziekteverzuim is in mindering gebracht op de kostprijs van de inzet. Het bovenmatige deel van het ziekteverzuim (>5%) van de stichting in 2016 bedraagt gemiddeld 2,16% (2015 : 5,57%).

Onder 'andere kosten' vallen de kosten van subsidieopdrachten die niet-gerelateerd zijn aan inzet van werknemers van de stichting. De 'andere kosten' maken geen deel uit van de kostprijs per uitvoerende fte.

* Deze subsidies zijn de in de toelichting op exploitatierekening (paragraaf 32) opgenomen onder de subsidies van respectievelijk gemeente Hilvarenbeek en gemeente Goirle. De subsidies vormen een deelfinanciering van het SMW Voortgezet Onderwijs die vanaf het schooljaar 2016-2017 niet meer integraal via de gemeente Tilburg wordt ontvangen.

** De subsidiebeschikking Herbeoordelingen vanaf 1 maart bevat een incidenteel lagere kostprijs ad € 75.400 (= 377.000 euro voor 10 maanden voor de inzet van 6 fte). De resterende subsidiemiddelen van de subsidie Herbeoordelingen juli 2015 - maart 2016 zijn in 2016 ingezet om de kostprijs van het IMW te verhogen tot aan de integrale kostprijs van €94.432.

*** De subsidiebeschikking Complexe Jeugd en Gezinsproblematiek bevat een incidenteel lagere kostprijs berekend op een bedrag van € 68.571 (= € 140.000 voor 7 fte voor 3,5 maand).

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

(vervolg toelichting subsidies)

Gemeente Gilze en Rijen	gerealiseerde inzet, -kostprijs en -kosten					gerealiseerde baten			resultaat	
	Gerealiseerde inzet in fte's <i>(in fte's)</i>	Corr. bovenm. ziekteverzuim <i>(in euro's)</i>	Kostprijs per fte <i>(in euro's)</i>	Kostprijs inzet <i>(in euro's)</i>	Activiteiten kosten <i>(in euro's)</i>	Totaal kosten <i>(in euro's)</i>	Subsidie <i>(in euro's)</i>	Overige baten <i>(in euro's)</i>	Totaal baten <i>(in euro's)</i>	Resultaat <i>(in euro's)</i>
Omschrijving subsidie										
Algemeen Maatschappelijk Werk	2,78	-2.085	93.096	253.011	0	253.011	269.131	0	269.131	16.120
Begeleid Wonen	0,67	-2.085	93.096	60.978	0	60.978	63.269	0	63.269	2.291
Schoolmaatschappelijk Werk	1,23	-2.085	93.096	111.944	0	111.944	94.432	0	94.432	-17.512
Sociaal Team	1,51	-2.085	93.096	137.427	0	137.427	146.370	0	146.370	8.943
Meldpunt Schuldhulpverlening	2,12	-2.085	93.096	192.944	0	192.944	211.528	0	211.528	18.584
Gezinscoaching	0,22	-2.085	93.096	20.022	0	20.022	20.775	0	20.775	753
Kiestraining				0	4.568	4.568	4.568	0	4.568	0
Tolkkosten				0	978	978	1.910	0	1.910	932
Resultaat subsidie vaststelling 2015							2.568		2.568	2.568
Totaal gemeente Gilze en Rijen	8,53			776.326	5.546	781.872	814.551	0	814.551	32.679

Toelichting:

De gerealiseerde inzet is weergegeven in fte's onder aftrek van ouderschapsverlof en zwangerschapsverlof. Het bovenmatige deel van het ziekteverzuim is in mindering gebracht op de kostprijs van de inzet. Het bovenmatige deel van het ziekteverzuim (>5%) van de stichting in 2016 bedraagt gemiddeld 2,16% (2015 : 5,57%).

Onder 'andere kosten' vallen de kosten van subsidieopdrachten die niet-gerelateerd zijn aan inzet van werknemers van de stichting. De 'andere kosten' maken geen deel uit van de kostprijs per uitvoerende fte.

De gerealiseerde inzet op de subsidies is met 0,20 fte lager dan gepland. De lagere realisatie houdt verband met de aanvullende subsidie voor AMW en Meldpunt Schuldhulpverlening die pas in het tweede kwartaal van 2016 formeel is toegezegd. Om die redenen is rekening gehouden met een terugbetaling van subsidie voor een bedrag van $(0,20 \text{ fte} * € 94.432 =) € 18.887$.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

(vervolg toelichting subsidies)

Gemeente Goirle	gerealiseerde inzet, -kostprijs en -kosten					gerealiseerde baten			resultaat		
	Omschrijving subsidie	Gerealiseerde inzet in fte's <i>(in fte's)</i>	Corr. bovenm. ziekteverzuim <i>(in euro's)</i>	Kostprijs per fte <i>(in euro's)</i>	Kostprijs inzet <i>(in euro's)</i>	Activiteiten kosten <i>(in euro's)</i>	Totaal kosten <i>(in euro's)</i>	Subsidie <i>(in euro's)</i>	Overige baten <i>(in euro's)</i>	Totaal baten <i>(in euro's)</i>	Resultaat <i>(in euro's)</i>
Structureel											
Algemeen Maatschappelijk Werk (incl. BW)	2,37	-2.085	93.096	215.697	0	215.697	198.900	0	198.900	-16.797	
't Loket AMW	0,51	-2.085	93.096	46.416	0	46.416	51.925	0	51.925	5.509	
't Loket medew. Jeugd/SMW	1,51	-2.085	93.096	137.427	0	137.427	145.837	0	145.837	8.410	
Sociaal Raadslieden / Informatiewinkel	0,28	-2.085	93.096	25.483	0	25.483	25.666	0	25.666	183	
Gezinscoaching	0,19	-2.085	93.096	17.292	0	17.292	20.530	0	20.530	3.238	
't Loket medew Jeugd - BJZ	1,04	-2.085	93.096	94.652	0	94.652	73.510	0	73.510	-21.142	
't Loket medew. herindicaties	0,61	-2.085	93.096	55.517	0	55.517	84.012	0	84.012	28.495	
Preventieve trainingen Jeugd				0	17.310	17.310	17.310	0	17.310	0	
Kosten Blut	0,09	-2.085	93.096	8.191	0	8.191	7.182	0	7.182	-1.009	
Incidenteel											
MKP de Keyzer				0	4.413	4.413	4.413	0	4.413	0	
Overgangsrecht	0,10	-2.085	93.096	9.101	0	9.101	10.620	0	10.620	1.519	
Resultaat subsidievaststelling 2015							-7.093		-7.093	-7.093	
Totaal gemeente Goirle	6,70			609.775	21.723	631.498	632.812	0	632.812	1.314	

Toelichting:

De gerealiseerde inzet is weergegeven in fte's onder aftrek van ouderschapsverlof en zwangerschapsverlof. Het bovenmatige deel van het ziekteverzuim is in mindering gebracht op de kostprijs van de inzet. Het bovenmatige deel van het ziekteverzuim (>5%) van de stichting in 2016 bedraagt gemiddeld 2,16% (2015 : 5,57%).

Onder 'andere kosten' vallen de kosten van subsidieopdrachten die niet-gerelateerd zijn aan inzet van werknemers van de stichting. De 'andere kosten' maken geen deel uit van de kostprijs per uitvoerende fte.

De subsidie SMW Voortgezet onderwijs is als deelfinanciering opgenomen in het totaal en is in de toelichting op het resultaat opgenomen onder de subsidies van de gemeente Tilburg.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

(vervolg toelichting subsidies)

Gemeente Dongen	gerealiseerde inzet, -kostprijs en -kosten					gerealiseerde baten			resultaat	
	Gerealiseerde inzet in fte's <i>(in fte's)</i>	Corr. bovenm. ziekterverzuum	Kostprijs per fte <i>(in euro's)</i>	Kostprijs inzet <i>(in euro's)</i>	Activiteiten kosten <i>(in euro's)</i>	Totaal kosten <i>(in euro's)</i>	Subsidie <i>(in euro's)</i>	Overige baten <i>(in euro's)</i>	Totaal baten <i>(in euro's)</i>	Resultaat <i>(in euro's)</i>
Algemeen Maatschappelijk Werk	3,37	-2.085	93.096	306.837	0	306.837	248.183	0	248.183	-58.654
SMW Basisonderwijs	0,37	-2.085	93.096	33.674	0	33.674	26.021	0	26.021	-7.653
Gezinscoaching	0,28	-2.085	93.096	25.178	0	25.178	20.575	0	20.575	-4.603
Opvoedondersteuning (v/h CJG werkzh.)	0,22	-2.085	93.096	20.022	0	20.022	20.575	0	20.575	553
Tolkkosten				0	1.605	1.605	1.605	0	1.605	0
Uitbreiding Sociaal Team	0,24	-2.085	93.096	22.019	0	22.019	20.575	0	20.575	-1.444
Jeugdzorgexpertise Sociaal Team	1,33	-2.085	93.096	121.045	0	121.045	124.091	0	124.091	3.046
Overgangsrecht	0,04	-2.085	93.096	3.640	0	3.640	3.334	0	3.334	-306
Resultaat subsidie vaststelling 2015							-2.849		-2.849	-2.849
Totaal gemeente Dongen	5,85			532.416	1.605	534.021	462.111	0	462.111	-71.910

Toelichting:

De gerealiseerde inzet is weergegeven in fte's onder aftrek van ouderschapsverlof en zwangerschapsverlof. Het bovenmatige deel van het ziekteverzuim is in mindering gebracht op de kostprijs van de inzet. Het bovenmatige deel van het ziekteverzuim (>5%) van de stichting in 2016 bedraagt gemiddeld 2,16% (2015 : 5,57%).

Onder 'andere kosten' vallen de kosten van subsidieopdrachten die niet-gerelateerd zijn aan inzet van werknemers van de stichting. De 'andere kosten' maken geen deel uit van de kostprijs per uitvoerende fte.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING 2016

Andere opdrachten	gerealiseerde inzet, -kostprijs en -kosten					gerealiseerde baten			resultaat	
	Gerealiseerde inzet in fte's <i>(in fte's)</i>	Corr. bovenm. ziekteruim <i>(in euro's)</i>	Kostprijs per fte <i>(in euro's)</i>	Kostprijs inzet <i>(in euro's)</i>	Activiteiten kosten <i>(in euro's)</i>	Totaal kosten <i>(in euro's)</i>	Subsidie <i>(in euro's)</i>	Overige baten <i>(in euro's)</i>	Totaal baten <i>(in euro's)</i>	Resultaat <i>(in euro's)</i>
SMW-MBO	5,45	-2.085	93.096	496.011	0	496.011	0	451.708	451.708	-44.303
Groepsmaatschappelijk werk (SOVA)	1,47	-2.085	93.096	133.331	-21.878	111.453	0	75.314	75.314	-36.139
Maatschappelijk werk AZC (Menzis)	0,39	-2.085	93.096	35.494	0	35.494	0	29.862	29.862	-5.633
SMW-PO	0,28	-2.085	93.096	25.483	0	25.483	0	47.394	47.394	21.911
Ontwikkeling DVD kindermishandeling				0	17.962	17.962	0	14.000	14.000	-3.962
Overige	0,79			72.293	-4.413	67.880	0	116.978	116.978	49.098
Totaal andere opdrachten	8,38			762.613	-8.329	754.285	0	735.256	735.256	-19.028

Toelichting:

De gerealiseerde inzet is weergegeven in fte's onder aftrek van ouderschapsverlof en zwangerschapsverlof. Het bovenmatige deel van het ziekteruim is in mindering gebracht op de kostprijs van de inzet. Het bovenmatige deel van het ziekteruim (>5%) van de stichting in 2016 bedraagt gemiddeld 2,16% (2015 : 5,57%).

Onder 'andere kosten' vallen de kosten van opdrachten die niet-gerelateerd zijn aan inzet van werknemers van de stichting. De 'andere kosten' maken geen deel uit van de kostprijs per uitvoerende fte.

OVERIGE GEGEVENS

Resultaatbestemming

De resultaatbestemming is verwerkt in de jaarrekening en opgenomen onder de exploitatierekening.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan, die aanpassing van deze jaarrekening en/of de toelichting daarop vereisen.

Controleverklaring

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk te Tilburg gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2016;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Instituut voor Maatschappelijk Werk zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- De algemene inleiding financieel verslag;
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlagen 1 tot en met 4 - overzicht subsidies gemeenten.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Tilburg, 13 april 2017

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

was getekend
drs. M.M.H. Tagage RA

Bijlagen

Bijlage 1: overzicht subsidies gemeente Tilburg

Omschrijving subsidie	Subsidie in te zetten vanuit 2015	Subsidie toegekend 2016	Subsidie in te zetten in 2017	Subsidie te verrekenen	Subsidie Exploitatie 2016
Structureel					
Algemeen Maatschappelijk Werk	0	4.765.570	0	0	4.765.570
Budgetadvisering BLUT	0	308.972	0	0	308.972
Gezinscoaching	0	642.157	0	0	642.157
SMW primair onderwijs	0	733.300	0	0	733.300
Waardering mantelzorgers - uitvoering	0	27.600	0	0	27.600
Waardering mantelzorgers - waardebonnen	0	119.500	0	-36.609	82.891
Sociaal raadslieden	0	141.602	0	0	141.602
Sociaal raadslieden - eenmalig	0	204.920	0	0	204.920
SMW voortgezet onderwijs	0	268.801	0	0	268.801
Preventie Marietje Kessels	0	283.095	0	0	283.095
<i>Subtotaal structureel Toegang en Lichte ondersteun.</i>	0	7.495.517	0	-36.609	7.458.908
Outreachinge aanpak VSV tot 1 augustus 2016	110.137	0	0	0	110.137
Outreachinge aanpak VSV tot 1 januari 2017	0	79.360	0	0	79.360
Gezinscoach Antill./Arub gezinnen	0	64.493	0	0	64.493
Gezinsmanagement	0	43.424	0	-12.655	30.769
Totaal structureel	110.137	7.682.794	0	-49.264	7.743.667
Incidenteel					
Begeleid Wonen	0	506.300	0	0	506.300
Herbeoordelingen tot 1 maart 2016	137.873	56.856	0	0	194.729
Herbeoordelingen tot 1 januari 2017	0	377.000	0	0	377.000
Cofinanciering SMW VO tot 1 augustus 2016	0	102.000	0	0	102.000
Cofinanciering SMW VO tot 1 januari 2017	0	50.631	0	0	50.631
Projectmanagement Toegang	0	50.000	0	-10.781	39.219
Complexe Jeugd- en gezinsproblematiek	0	140.000	-105.389	0	34.611
Extra groepen Marietje Kessels	0	15.000	-13.575	0	1.425
Totaal incidenteel	137.873	1.297.787	-118.964	-10.781	1.305.914
Penvoerder MEE					
Resultaatgerichte inkoop	0	25.275	0	0	25.275
Coaches wijkteam	0	28.965	0	0	28.965
Totaal via MEE	0	54.240	0	0	54.240
Eindtotaal subsidie gemeente Tilburg (IMW)	248.010	9.034.821	-118.964	-60.045	9.103.821
Begeleid Wonen - panden SBBW	0	55.655	0	-13.914	41.741
Eindtotaal subsidie gemeente Tilburg (BBW)	0	55.655	0	-13.914	41.741

Bijlage 2: overzicht subsidies gemeente Gilze en Rijen

Omschrijving subsidie	Subsidie in te zetten vanuit 2015	Subsidie toegekend 2016	Subsidie in te zetten in 2017	Subsidie te verrekenen	Subsidie Exploitatie 2016
Structureel					
Algemeen Maatschappelijk Werk	0	264.410	0	0	264.410
Begeleid Wonen	0	63.269	0	0	63.269
Schoolmaatschappelijk Werk	0	94.432	0	0	94.432
Sociaal Team	0	146.370	0	0	146.370
Meldpunt Schuldhulpverlening	0	117.096	0	0	117.096
Gezinscoaching	0	20.775	0	0	20.775
Kiestraining	0	4.568	0	0	4.568
Tolkkosten	0	3.500	0	-2.522	978
Totaal structureel	0	714.420	0	-2.522	711.898
Incidenteel					
Algemeen Maatschappelijk Werk	0	23.608	0	-9.443	14.165
Meldpunt Schuldhulpverlening	0	94.432	0	-9.444	84.988
Totaal incidenteel	0	118.040	0	-18.887	99.153
Subsidievaststelling 2015					2.568
Tolkkosten 2016					932
Eindtotaal subsidie gemeente Gilze en Rijen	0	832.460	0	-21.409	814.551

Bijlage 3: overzicht subsidies gemeente Goirle

Omschrijving subsidie	Subsidie in te zetten vanuit 2015	Subsidie toegekend 2016	Subsidie in te zetten in 2017	Subsidie te verrekenen	Subsidie Exploitatie 2016
Structureel					
Algemeen Maatschappelijk Werk	0	174.518	0	0	174.518
't Locket AMW	0	20.530	0	0	20.530
't Locket medew Jeugd/SMW	0	51.324	0	0	51.324
Begeleid Wonen	0	24.382	0	0	24.382
Sociaal Raadslieden	0	25.666	0	0	25.666
Gezinscoaching	0	20.530	0	0	20.530
Preventieve trainingen Jeugd	4.413	11.966	-4.327	0	12.052
Kosten Blut	0	7.182	0	0	7.182
Totaal structureel	4.413	336.098	-4.327	0	336.184
Structureel - uitbreiding					
't Locket AMW	0	30.012	0	1.369	31.381
't Locket medew Jeugd/SMW	0	90.364	0	4.149	94.513
't Locket medew Jeugd - BJZ	0	70.283	0	3.236	73.519
't Locket medew herindicaties	0	80.324	0	3.693	84.017
Preventieve trainingen Jeugd	0	9.671	0	0	9.671
Totaal structureel - uitbreiding	0	280.654	0	12.447	293.101
Incidenteel					
SMW voortgezet onderwijs	0	3.966	0	0	3.966
Overgangsrecht	0	10.620	0	0	10.620
Totaal incidenteel	0	14.586	0	0	14.586
Subsidievaststelling 2015					-7.093
Eindtotaal subsidie gemeente Goirle	4.413	631.338	-4.327	12.447	636.778

Bijlage 4: overzicht subsidies gemeente Dongen

Omschrijving subsidie	Subsidie in te zetten vanuit 2015	Subsidie toegekend 2016	Subsidie in te zetten in 2017	Subsidie te verrekenen	Subsidie Exploitatie 2016
Structureel					
Algemeen Maatschappelijk Werk	0	248.183	0	0	248.183
SMW Basisonderwijs	0	26.021	0	0	26.021
Gezinscoaching	0	20.575	0	0	20.575
Opvoedondersteuning (v/h CJG werkzh.)	0	20.575	0	0	20.575
Tolkkosten	0	5.000	0	-3.395	1.605
Uitbreiding Sociaal Team	0	20.575	0	0	20.575
Jeugdzorgexpertise Sociaal Team	0	124.091	0	0	124.091
Totaal structureel	0	465.020	0	-3.395	461.625
Incidenteel					
Overgangsrecht	0	3.334	0	0	3.334
Totaal incidenteel	0	3.334	0	0	3.334
Subsidie vaststelling 2015					-2.849
Eindtotaal subsidie gemeente Dongen	0	468.354	0	-3.395	462.111